

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om skogsvårdsföreningar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ny lag om skogsvårdsföreningar, som ersätter den gällande lagen med samma namn. Lagförslaget ingår i den totalrevision av skogslagstiftningen och skogsbruksförvaltningen som skall genomföras under detta årtionde. Ett centralt led i totalrevisionen är att principerna för ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt sett hållbart skogsbruk skrivs in i lagstiftningen.

Skogsvårdsföreningarnas grundläggande uppgift skall alltjämt vara att betjäna skogsägarna i skogsbruksfrågor. Skogsvårdsföreningarna skall behandla skogsägarna opartiskt. I frågor som gäller virkeshandel får skogsvårdsföreningarna inte försätta virkesköparna i en inbördes ojämlig ställning.

En strävan är att utveckla skogsvårdsföreningarnas verksamhet med hjälp av större verksamhetsområden än tidigare. Skogsägarna får även i fortsättningen själva fastställa skogsvårdsföreningens verksamhetsområde, men en enklare beslutsprocess föreslås. Fullmäktige blir obligatoriska organ i skogsvårdsföreningarna, och beslut om att en skogsvårdsförening skall sammanslås med en annan fattas med enkel majoritet. Vid val av fullmäktige är skogsägarna inom skogsvårdsföreningens verksamhetsområde röstberättigade. De anses vara medlemmar i skogsvårdsföreningen, om de inte avböjer medlemskapet.

I fråga om virkeshandeln och den anknyttande drivningen får skogsvårdsföreningarna i regel bistå enbart säljarna med fackmannahjälp och service. För att företagsverksamheten som baserar sig på trä och virke skall kunna främjas föreslås dock ett undantag för energivirke och virke som små företag inom skogsvårdsföreningens verksamhetsområde behöver. Trävaruhandelsavtal i anknytning

till detta får skogsvårdsföreningarna ingå utan skriftliga fullmakter av skogsägarna. En skogsvårdsförening får inte direkt eller indirekt vara delägare eller medlem i en sammanslutning som bedriver virkeshandel.

För att skogsvården och skogsbruket skall gynnas har skogsvårdsföreningarna även i fortsättningen rätt att ta ut en skogsvårdsavgift. Under åren 1993–1995 inflöt i genomsnitt 120 milj. mk per år i skogsvårdsavgifter. Vidare inflöt ca 10 milj. mk i form av den fjärdedel av skogsvårdsavgiften som togs ut av de skogsägare som ordnade skötseln och användningen av sin skog utan skogsvårdsföreningens hjälp. Enligt förslaget skall den nivån för skogsvårdsavgiften kvarstå i stort sett oförändrad.

Skogsvårdsavgiften skall fastställas enligt den areal som står till förfogande för skogsbruk och inte enligt nettointäkterna från skogen som för närvarande. Skogsvårdsavgifterna delas in i grundavgift per skogsägare och en hektarbestämd avgift. Grundavgiften är densamma för hela landet. Det finns fyra zoner för den hektarbestämda avgiften.

I stället för att en fjärdedel av skogsvårdsavgiften betalas föreslås befrielse från skogsvårdsavgifter. Skatteförvaltningen sköter uppbörderna och redovisningen av avgifterna enligt gällande praxis.

Inom skogsvårdsföreningarnas revision övergår man till att anlita yrkesrevisorer. Skogscentralerna utövar tillsyn över skogsvårdsföreningarna, precis som nu. I fråga om påföljderna frångås systemet med förlust av rätten till skogsvårdsavgifter. I stället förpliktar skogscentralen den som saken gäller att följa bestämmelser och föreskrifter, och för att förstärka förpliktelsen föreläggs vite.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid ingången av 1998.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Inledning	3
2. Nuläge	3
2.1. Lagstiftning och förvaltning	3
2.2. Den service skogsvårdsföreningarna tillhandahåller	4
2.3. Skogsvårdsföreningarnas ekonomi	5
2.4. Skogsvårdsavgiften och grunderna för den	6
2.5. Fjärdedelsavgiften	6
2.6. En internationell granskning: de enskilda skogsägarnas samarbete i Sverige och i vissa andra länder	6
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	9
3.1. Skogsvårdsföreningarnas syfte och uppgifter	9
3.2. Allmänt främjande av skogsvården och skogsbruket	10
3.3. Skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområde	10
3.4. Verksamhet inom virkeshandel och drivning	11
3.5. Grunderna för skogsvårdsavgiften	11
3.6. Befrielse från skogsvårdsavgift	11
3.7. Användningen av skogsvårdsavgiften	12
3.8. Övergångsperioden	12
4. Propositionens verkningar	13
4.1. Ekonomiska verkningar	13
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	13
4.3. Miljöeffekter	14
4.4. Verkningar för medborgarna	14
5. Beredningen av propositionen	15
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll konkurrensbestämmelser och ändringar av avtalsprocedurerna för virkeshandeln	16
DETALJMOTIVERING	18
1. Motivering till lagförslaget	18
2. Närmare bestämmelser	33
3. Ikraftträdande	33
4. Lagstiftningsordning	33
LAG OM SKOGSVÅRDSFÖRENINGAR	35
BILAGA	
Utkast till förordning om skogsvårdsföreningar	42

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Verksamheten med lokala, frivilliga skogsvårdsföreningar i syfte att förbättra skogsvården och främja skogsbruket inleddes i Finland i början av 1900-talet. Fram till 1950, då den gällande lagen om skogsvårdsföreningar (558/1950) stiftades, hade antalet föreningar stigit till cirka trehundra. Den lagstadgade rätten att av skogsägarna ta ut en skogsvårdsavgift av skattenatur var utgångspunkten dels till att sprida verksamheten över hela landet, dels möjliggöra tillhandahållande av opartisk service till alla enskilda skogsägare.

Skogsvårdsföreningarnas verksamhet har under de närmare femtio år som förflutit sedan lagen om dem trädde i kraft utgjort en central faktor när det gäller den gynnsamma utvecklingen i fråga om skogstillgångarna och en effektivare användning av dessa tillgångar. Bl.a. nämnde skogslagskommissionen i sitt betänkande från 1995 (kommittébetänkande 1995:11) att de enskilda skogarnas nuvarande, även internationellt sett goda tillstånd i hög grad är skogsvårdsföreningarnas förtjänst.

Omständigheterna har dock förändrats så avsevärt sedan slutet av 1940-talet, när den gällande lagen bereddes, att man på många håll har funnit det nödvändigt att inleda en reform. Bl.a. i det miljöprogram för skogsbruket som jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet fastställde 1994 föreslogs att främjandet av skogarnas biologiska mångfald skall tas med bland skogsvårdsföreningarnas lagstadgade uppgifter. Bland de frågor som behöver ses över har vid diskussionerna också nämnts verksamheten i samband med virkeshandeln, skogsvårdsavgiften och användningen av den, skogsvårdsföreningarnas uppgifter, föreningarnas storlek, den offentliga styrningen av och tillsynen över dem samt frågor i anknytning till de miljömål som ingår i den övriga skogslagstiftningen.

Vid sidan av skogsvårdsföreningarnas roll inom virkeshandeln hör frågan om skogsvårdsavgiften till de viktigaste. Denna avgift av skattenatur är å ena sidan en faktor som gör det motiverat att sätta samhällliga skogspolitiska mål för skogsägarnas egna föreningar. Utan skogsvårdsavgiften skulle det å andra sidan inte finnas något absolut

behov av lagstiftning om skogsvårdsföreningarna över huvud taget. Skogsvårdsavgiften kan också, åtminstone indirekt, stärka skogsvårdsföreningarnas konkurrensförmåga gentemot privata företagare som tillhandahåller samma sorts service.

I propositionen har man utgående från ett betänkande av den arbetsgrupp som haft till uppgift att bereda en revision av lagen om skogsvårdsföreningar (betänkande avgiven av jord- och skogsbruksministeriets arbetsgrupp 1997:5) gått in för att föreslå bl.a. att skogsvårdsavgiften bibehålls, de åtgärder som finansieras med skogsvårdsavgiften och den verksamhet som anknyter till virkeshandel görs klarare, grunderna för skogsvårdsavgifterna revideras, befrielse från skogsvårdsavgift beviljas på vissa grunder samt att föreningarnas beslutsfattande förenklas.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och förvaltning

Under 1990-talet har den centrala skogslagstiftningen och samtidigt förvaltningen av skogsbruket reviderats. Det centrala målet för revideringen av lagstiftningen har varit att skriva in de globalt omfattade principerna för ett hållbart skogsbruk i såväl de materiella som de organisatoriska bestämmelserna. I fråga om förvaltningsreformen har syftet varit att göra organisationerna lättare och tillgängligare, sänka de administrativa kostnaderna samt skilja den offentliga sektorns affärsverksamhet från den egentliga förvaltningen.

Bestämmelser om skötseln och användningen av all ekonomiskog ingår främst i skogslagen (1093/1996), som trädde i kraft vid ingången av 1997. Lagen om Forststyrelsen (1169/1993) innehåller bestämmelser om behandlingen av de statliga skogar som Forststyrelsen besitter och om inrättningens övriga verksamhet. Samtidigt med skogslagen trädde lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996) i kraft, och syftet med den är att främja en hållbar skötsel och användning främst av enskilda skogar.

Också naturvårdslagen (1096/1996) innehåller sådana bestämmelser om skötsel och användning av skogar som kan samordnas med skogslagen.

I lagen om skogscentraler och skogsbru-

kets utvecklingscentral (1474/1995) finns bestämmelser om de organisationer som främjar och utövar tillsyn över skogsbruket. Främjandet av och tillsynen över skogsbruket sköts av regionala skogscentraler. Deras uppgifter finns närmare definierade i förordningen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (93/1996). Skogscentralerna styrs och övervakas av jord- och skogsbruksministeriet. Ministeriet har också hand om resultatstyrningen av centralerna. Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio är i första hand en utvecklings- och expertorganisation som tjänar främjandet av skogsbruket.

Genom en ändring av 5 § lagen om skogsvårdsföreningar slopades skogscentralernas tidigare uppgift att ge skogsvårdsföreningarna handledning. Enligt motiveringen till lagen fanns det på grund av förändringarna i skogsvårdsföreningarnas verksamhet och omvärld inte längre något behov av handledning utifrån. I enlighet med den princip i bestämmelserna om skogsvårdsföreningarna enligt vilken myndigheternas beslutsfattande skall hållas isär från övrig verksamhet fattas beslut om enskilda skogsvårdsföreningar och om lagligheten i deras verksamhet av i 5 § 1 mom. lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral avsedda s.k. myndighet-sanställda vid skogscentralerna.

Avsikten är att, i anknytning till totalrevisionen av skogslagstiftningen, inom de närmaste åren även revidera lagen om samfälliga skogar (37/1991).

2.2. Den service skogsvårdsföreningarna tillhandahåller

Skogsvårdsföreningarna kan ge alla skogsägare sådan service som behövs vid idkandet av skogsbruk. Skogsägarna bestämmer själva sitt servicebehov, och medlemmarna i skogsvårdsföreningen fastställer vid sina medlemsstämmor prioritetsområden, omfattning och prissättningsgrunder för olika typer av service. Det förekommer stora regionala variationer i den service skogsvårdsföreningarna tillhandahåller. Detta beror t.ex. på det geografiska läget, förhållandena på virkesmarknaden och föreningens egna resurser.

Skogsägarkåren har förändrats kraftigt till strukturen. Tidigare var huvuddelen av de enskilda skogsägarna jordbrukare, men nu är andelen jordbrukare under 50 % av de enskilda skogsägarna. Andelen jordbrukare

bland skogsägarna har uppskattats vara 40 % år 2005 och 32 % år 2020. Denna utveckling innebär också att skogsägarna allt oftare är fast bosatta någon annanstans än där de har sin fastighet.

Skogsvårdsföreningarna betjänar alla skogsägare som betalar skogsvårdsavgift till fullt belopp opartiskt, dvs. medlemskap i en skogsvårdsförening har t.ex. ingen inverkan på vilken service skogsägaren får, eller till vilket pris.

Utbildningen av samt rådgivningen och informationen till skogsägarna utgör en central del av skogsvårdsföreningarnas service. I regel har rådgivningen en stor andel i all service till skogsägarna.

Till följd av de strukturella förändringarna inom skogsägarkåren har skogsvårdsföreningarna alltmer satsat på att marknadsföra sin service för att nå skogsägarna. Avsikten med detta är att skogsägarna även i fortsättningen skall känna till behovet av avverkning i och skötsel av sina skogar, möjligheterna att utnyttja skogarna samt frågor i anknytning till bevarandet av skogarnas mångfald. I detta arbete har skogsvårdsföreningarna varit framgångsrika, för merparten av skogsägarna är alltså kunder hos en skogsvårdsförening, och skogsägarna finner föreningarnas service tillförlitlig.

För att kunna tillhandahålla högklassig service har skogsvårdsföreningarna ca 1 200 anställda, av vilka ca 1 000 är egentliga skogsfunktionärer. Under 1990-talet har antalet anställda minskat med ca 20 %. Föreningarna har ca 600 fast anställda skogsarbetare, och deras antal har minskat med ca 30 % under 1990-talet.

Till de viktigaste serviceformer som skogsvårdsföreningarna tillhandahåller inom virkesproduktionen hör planering och realisering av skogsförnyelsearbeten, plantbeståndsvård och iståndsättning av ungskog. Skogsvårdsföreningarna är med om att planera eller utföra ca 80 % av de uppgifter som har samband med främjandet av virkesproduktionen i de enskilda skogarna.

Inom virkeshandeln utarbetar skogsvårdsföreningarna bl.a. virkesförsäljningsplaner, bistår vid virkeshandeln, övervakar kvaliteten på drivning och kapning samt genomför också själva drivning, avverkning och skogstransporter. Skogsägaren kan också ge en förening fullmakt att sköta virkeshandeln helt och hållet. Då tar föreningen hand om alla faser av affärerna på de villkor skogsä-

garen fastställer. De virkesförsäljningsplaner som skogsvårdsföreningarna gör upp omfattar ca 70 % av det virke som kommer ut på marknaden från de enskilda skogarna.

Skogsvårdsföreningarnas aktivitet i fråga om de tjänster som hänför sig virkeshandeln har ökat under 1990-talet. Orsaken till detta är främst förändringarna på virkesmarknaden och inom virkeshandeln. De gällande bestämmelserna om föreningarnas roll inom virkeshandeln är delvis bristfälliga, och därför har den utvidgade verksamheten inom virkeshandeln också medfört rollproblem och ekonomiska förluster för föreningarna.

Skogsvårdsföreningarna tillhandahåller även annan service för skogsägarna. De gör t.ex. upp lägenhetsvisa skogsbruksplaner, fastställer skogens värde och värderar skogsskador.

2.3. Skogsvårdsföreningarnas ekonomi

Skogsvårdsföreningarnas inkomster består huvudsakligen av skogsvårdsavgifter och serviceavgifter. Skogsvårdsavgifternas andel av inkomsterna varierar avsevärt från förening till förening. Skogsvårdsavgifternas genomsnittliga andel av föreningarnas inkomster var drygt 40 % 1995. I södra Finland är skogsvårdsavgifternas andel vanligen större än i norra Finland. Skogsvårdsavgifternas andel av föreningarnas inkomster har minskat efter hand under de senaste åren.

Prissättningen av skogsvårdsföreningarnas service kan indelas i tre kategorier: avgiftsfri service, service som delvis subventioneras med skogsvårdsavgifter och service som helt och hållet finansieras med förrättningsavgifter.

Den allmänna utbildning, rådgivning och information som skogsvårdsföreningarna tillhandahåller betalas helt och hållet med skogsvårdsavgifter. För denna service tar föreningarna inte ut någon separat förrättningsavgift.

Service som subventioneras med skogsvårdsavgifter är t.ex. uppgörande av virkesförsäljningsplaner, planering och övervakning av skogsvårdsarbete, utarbetande av skogsbruksplaner samt personlig rådgivning.

Service som finansieras uteslutande med förrättningsavgifter är service inom virkeshandeln, t.ex. bistående vid virkeshandel, anskaffnings- och drivningsservice samt olika slag av taxeringsservice. Med skogsvårdsavgifterna finansieras inte heller egentliga ar-

betskostnader vid skogsvårdsarbete eller annat arbete, utan i fråga om sådant arbete får skogsägaren betala de verkliga arbetskraftskostnaderna eller entreprenörsavgifterna.

Det är inte lätt att övervaka hur skogsvårdsavgiften används vid service till enskilda skogsägare, för vanligen ingår service från flera olika områden när en anställd vid skogsvårdsföreningen gör ett besök i en skogsägares skog. Med hjälp av de förnyade bokföringsrekommendationerna går det dock att precisera fördelningen av kostnader och intäkter enligt typen av arbete. Detta är också nödvändigt med tanke på konkurrenslagstiftningen.

Som grund för skogsvårdsföreningarnas serviceavgifter används en tids- eller en prestationsbaserad taxa eller en kombination av dem.

Av skogsvårdsföreningarnas kostnader består ungefär tre fjärdedelar av kostnader för de anställdas löner och bikostnader i anknytning till lönerna.

Anskaffnings- och drivningsservicen höjer föreningarnas omsättning, men dess betydelse för det ekonomiska resultatet är ringa, eftersom de avgifter som bärs upp för denna service endast täcker kostnaderna för den. Tack vare anskaffnings- och drivningsservicen kan de fast anställda skogsarbetare som behövs för skogsvårdsarbetet hållas sysselsatta året runt.

Skogsvårdsföreningarnas ekonomiska resultat har vanligen varit svagt positivt, men 1994 och 1995 var förlustbringande. Den främsta orsaken till det försämrade ekonomiska resultatet är att nivån på skogsvårdsavgifterna har sjunkit till följd av att priset per skattekuubikmeter har fallit. I norra Finland har de minskade ersättningarna för planering och arbetsledning som anknuter till skogsförbättringsarbete avsevärt försvagat föreningarnas ekonomiska resultat.

Trots förlusterna 1994 och 1995 har skogsvårdsföreningarna i regel en stark ekonomisk ställning.

Varje skogsvårdsförening är skyldig att ha en reservfond, vars medel skall uppgå minst till det genomsnittliga beloppet av de skogsvårdsavgifter som influtit under de tre föregående åren. Reservfonden får användas endast med tillstånd av skogscentralen när särskilda skäl föreligger, och fonden skall kompletteras om den blivit mindre än vad lagen föreskriver.

2.4. Skogsvårdsavgiften och grunderna för den

Skogsvårdsföreningarna har rätt att ta ut skogsvårdsavgift av alla skogsägare vars skogar årligen ger en beskattningsbar avkastning på över 20 skattekubikmeter. Skogsvårdsavgiftens belopp bestäms vid skogsvårdsföreningens höstmöte. Avgiften får enligt lagen om skogsvårdsföreningar utgöra 2–6 % av skogsmarkens nettoavkastning.

Grunden för fastställande av skogsmarkens beskattningsbara nettoavkastning är de skogsarealer som används vid skogsbeskattningen och som följer skatteklassificeringsuppgifterna. Dessa arealuppgifter håller snabbt på att bli föråldrade eftersom inga nya skatteklassificeringar längre görs och det inte heller finns något behov av att hålla dem à jour eftersom skogsägarna övergått till beskattning av inkomsterna av virkesförsäljningen. Därför är det motiverat att finna ett nytt system till grund för skogsvårdsavgifterna.

Skatteförvaltningen sköter uppbörden av skogsvårdsavgifterna, och den får ett arvode på två procent för skötseln av uppgiften.

Skogsvårdsavgiften uppgick 1996 till i genomsnitt 4,4 % av skogsmarkens nettoavkastning, med en variation från två till sex procent mellan de olika föreningarna. Räknet enligt hektar varierar nivån på skogsvårdsavgiften ännu mer, eftersom det förekommer avsevärda regionala variationer i den beskattningsbara avkastningen. I norra Finland och Österbotten är procenten för skogsvårdsavgiften högre än i genomsnitt, men avgiften per hektar är trots det klart lägre än i södra Finland.

2.5. Fjärdedelsavgiften

Enligt 8 § 4 mom. lagen om skogsvårdsföreningar går det att få skogsvårdsavgiften sänkt till en fjärdedel. Rätt att betala endast en fjärdedel beviljas av skogscentralerna på ansökan. Denna rätt beviljas för högst tio år.

Grunden för bestämmelserna om fjärdedelsavgiften är å ena sidan att det vore uppenbart oskäligt att kräva att skogsvårdsavgiften betalas av skogsägare som inte utnyttjar skogsvårdsföreningens service och vars skogsvård är högklassig. Å andra sidan kan också sådana skogsägare i viss mån anses ha nytta av skogsvårdsföreningarnas verksamhet. Enligt motiveringen till gällande lag har bestämmelserna om fjärdedelsavgiften främst

kommit till med tanke på de skogsägande skogsindustriella bolagens ställning. Också för den mark som staten äger betalas en fjärdedelsavgift, och rätten till det beviljas utan ansökan.

Ett beslut i ett ärende som gäller fjärdedelsavgiften kan överklagas hos länsrätten inom 30 dagar. Tidigare var besvärmyndigheten landsbygdsnäringsnämndens besvärskammare. Också mottagaren av skogsvårdsavgiften, dvs. skogsvårdsföreningen, har besvärsmöjlighet.

Rätt att betala fjärdedelsavgift beviljas om sökanden inte är medlem av skogsvårdsföreningen inom det belägna området och skogen kontinuerligt sköts enligt fordringarna för god skogsvård och med anlitande av skogsfackmän.

Enligt 9 § 2 mom. förordningen om skogsvårdsföreningar (422/1951) skall skogscentralen vid prövningen uppmärksamma om skogsfackmän har anlitats i nödvändig utsträckning, vilken den allmänna nivån på sökandens skogsbruk är och hurudana de lokala förhållandena är.

De medel som flyter in från fjärdedelsavgifterna används på det sätt som skogscentralen bestämmer främst till att stödja verksamheten vid skogsvårdsföreningar som är i behov av extra medel. Resten används till att främja skogsvården inom skogscentralens verksamhetsområde.

År 1995 uppbars fjärdedelsavgifter enligt skogscentralernas uppgifter till ett belopp av ca 9,6 milj. mk, dvs. 8,5 % av de skogsvårdsavgifter som flutit in under året i fråga. Forststyrelsens andel var 4,4 milj. mk, de skogsindustriella bolagens andel 3,8 milj. mk, de egentliga enskilda skogsägarnas andel 0,5 milj. mk, de samfälliga skogarnas andel 0,2 milj. mk och övriga skogsägares, t.ex. kommuners och församlingars, andel 0,7 milj. mk. På grund av markägarförhållandena var fjärdedelsavgifternas andel av de medel som influtit från skogsvårdsavgifterna störst inom området för skogscentralen i Kajanaland, 39 %, och minst inom området för skogscentralen i Södra Österbotten, 1,6 %.

2.6. En internationell granskning: de enskilda skogsägarnas samarbete i Sverige och i vissa andra länder

I fråga om främjandet av det enskilda skogsbruket och samarbetet mellan de enskilda skogsägarna påminner förhållandena i Sverige och Norge närmast om förhållande-

na hos oss. Eftersom det enskilda skogsägandet är betydande i såväl Tyskland som Frankrike, är det motiverat att göra jämförelser också med dem.

De nämnda länderna saknar lagstiftning om samarbetet mellan enskilda skogsägare och om finansieringen av sådant samarbete. Den finländska lösningen med lagstadgade skogsägarföreningar och finansiering av dem med en avgift av skattenatur är ovanlig. Hade lagen om skogsvårdsföreningar inte stiftats, skulle läget hos oss i fråga om samarbetet mellan skogsägarna sannolikt påminna mycket om läget i Sverige.

Skogsägarorganisationen i Sverige

Den produktiva skogsarealen i Sverige ägs till 50 % av enskilda, till 40 % av aktiebolag och till 10 % av andra sammanslutningar. Skogsägarorganisationen i Sverige heter Skogsägarnas Riksförbund. Till den hör åtta självständiga skogsägareföreningar. Föreningarnas uppgifter gäller virkeshandel, skogsvård och skogsavverkning, förädling av medlemmarnas virke samt utbildning och rådgivning. Föreningarna är ekonomiska föreningar, till formen närmast andelslag, och skogsägarna har placerat andelskapital i dem. Insatsen betalas av virkeslikviden. Ungefär hälften av de enskilda skogsägarna är medlemmar i föreningen. En skogsägareförening kan, som t.ex. Södra Skogsägarna (som är en ekonomisk förening), äga dotterbolag som idkar träförädling. För virkesanskaffningen och bevakningen av skogsägarnas intressen ansvarar moderföretaget Södra Skogsägarna.

Skogsägareföreningarna är indelade i regioner och dessa ytterligare i skogsbruksområden som finns nära skogsägarna. Det finns ca 260 skogsbruksområden sammanlagt. Grundtanken är att skogsägarna på nära håll skall ha en organisation som tillhandahåller full service jämte rådgivning. I ledningen för skogsbruksområdena finns en förtroendevald skogsägare. Ett skogsbruksområde kan ha 100-600 medlemmar.

Skogsägareföreningarna köper och säljer medlemmarnas virke. Skogsägareföreningen är en ekonomisk enhet. Föreningen köper virke av enskilda skogsägare och tar den ekonomiska risken vid försäljningen av det. Föreningen publicerar en egen prislista, dvs. den skapar sin egen prisnivå. Också leveransavtal ingås. Då förhandlar föreningen med

den största virkesköparen inom regionen och får fram prisnivån på detta sätt. Alla föreningar har inte en egen industri. Priserna är s.k. garantipriser, som är i kraft ett helt år eller en del av en säsong beroende på situationen. Utgående från föreningens resultat betalas skogsägarna i efterskott en s.k. efterlikvid separat för timmer och massaved utifrån den mängd virke som levererats. På det inbetalda andelskapitalet betalas givetvis ränta. Skogsägareföreningarna sköter drivning för skogsägarnas räkning.

Skogsägarnas Riksförbund ansvarar för skogspolitiken och sköter internationella uppdrag samt satsar på forskning, utbildning och information. Skogsägareföreningarna betalar centralorganisationen s.k. serviceavgift, t.ex. Mälarskog 1,8 milj. kr 1992. Föreningarna har också investerat andelskapital i centralorganisationen.

Skogsägarorganisationen i Norge

I Norge äger 125 000 enskilda skogsägare över 80 % av skogsarealen. Skogsägarorganisationen har som mål att garantera skogsägarna så bra priser och marknadsförhållanden som möjligt, medverka till en näringspolitik som stöder medlemmarnas ekonomi och ägorätt samt att i allmänhet öka skogsbrukets betydelse. Skogsägarorganisationen försöker nå målen genom att delta i virkeshandel, prisförhandlingar, ekonomiförvaltning, fackmannaverksamhet, information, utbildning och uppgifter i anknytning till näringspolitiken samt äga skogsindustri. Huvuddelen av dessa uppgifter sköts av de regionala skogsägarföreningarna (skogeierforeninger) och paraplyorganisationen Skogeierforbundet, men en viktig plats har också de lokala skogsägarlagen (skogeierlag).

Den norska skogsägarorganisationen är uppbyggd på tre nivåer. På det lokala planet finns ca 450 skogsägarlag, där var och en som äger skog kan bli medlem. Skogsägaren blir då samtidigt automatiskt medlem i skogsägarföreningen och Skogeierforbundet. Ca 56 000 skogsägare, dvs. knappt hälften, tillhör skogsägarorganisationen. Beslut om medlemskapet fattas av styrelsen för skogsägarlaget.

I fråga om virkeshandeln har medlemmarna leveransskyldighet, dvs. all virkesförsäljning går via den egna föreningen. Via skogsägarorganisationen levereras årligen ca 6 milj. m³ virke. När virke säljs betalar med-

lemmarna föreningen en avverkningsavgift som uppgår till ca 2 % av virkets bruttovärde, beroende på förening. Under senare år har man alltmer övergått från virkesförmedling till att föreningarna köper virke av skogsägarna och säljer det vidare till industrin.

Skogsägarföreningarna överför varje år medel för de lokala skogsägarlagens verksamhet. Storleken på dessa medel avsedda för omkostnader baserar sig vanligen på skogsägarlagets medlemsantal och omsättning. I regel ansvarar skogsägarföreningen för bokföringen och sköter revisionerna. Däremot är det skogsägarlagen som betalar skatt.

De regionala skogsägarföreningarna har fyra huvudsakliga inkomstkällor: provision, avverkningsavgifter, ränteinkomster av kapital samt förrättningsinkomster. Provisionen betalas av virkesköparna till skogsägarföreningarna, och den består av en avgift på ca 3 % av bruttopriset på det virke som levererats till vägkanten. De flesta skogsägarföreningar tar ut en liten årlig avgift av sina medlemmar. Dessutom uppbär alla föreningar en avverkningsavgift, som uppgår till i genomsnitt 2 % av virkets bruttovärde.

Kapitalinkomsterna utgör en betydande inkomstkälla, eftersom föreningarna har kapital bundet i skogsägarorganisationens industriella verksamhet. Dessutom debiterar föreningarna uppdragsgivarna för skogliga arbeten.

EFTA:s övervakningsmyndighet ESA har granskat de norska virkeshandelsavtalen. Det är möjligt att ändringar görs i medlemmarnas leveransskyldighet och i de provisioner köparna betalar.

Skogsägarorganisationen deltar i skogsindustriell verksamhet för att bättre kunna trygga prisutvecklingen för alla sortiment, påverka industrin och få förstahandsuppgifter om marknaderna för skogsindustriprodukter. Skogsägarorganisationen äger 36 % (1995) av Norges största skogsindustriföretag Norske Skogsindustrier A/S. Vidare äger skogsägarna lokala sågar.

Skogsägarorganisationen i Tyskland

Ungefär hälften (47 %) av de tyska skogarna är privatägda, en tredjedel är statsägda och de återstående 20 % tillhör kyrkan, kommunerna eller övriga sammanslutningar.

Tyskland har ca 1,3 milj. enskilda skogsägare.

Varje tysk delstat har sitt eget skogsägarförbund (Waldbesitzerverbände), och medlemskapet är frivilligt för skogsägarna. Vid anslutningen betalas en anslutningsavgift utgående från skogsarealen. Förbunden är icke-vinstgivande privaträttsliga föreningar. Deras grundläggande mål är att utöva politisk påverkan på liknande sätt som intresseorganisationerna.

Uppgifterna kan variera från delstat till delstat, men den allmänna uppgiften är att påverka delstatens skogs- och miljölagstiftning, ta initiativ, främja efterfrågan på virke samt ordna utbildning och information. Dessutom kan skogsägarna bilda frivilliga privaträttsliga skogsbrukssammanslutningar som strävar efter att avgöra ekonomiska frågor som ligger i skogsägarnas gemensamma intresse, t.ex. maskinanskaffningar, byggande av skogsvägar, drivning m.m. I detta avseende kan sammanslutningarna ta ställning till frågor som gäller virkeshandel. Vanligen är de skogsägare som ingår i dessa sammanslutningar mindre skogsägare med endast 1—5 ha skog.

På förbundsstatsnivå bildar skogsägarförbunden de tyska skogsägarförbundens arbetsgemenskap (Arbeitsgemeinschaft Deutscher Waldbesitzerverbände). Organisationen, som bygger på frivilligt medlemskap, har allt som allt 200 000 medlemmar, och dessa representerar över hälften av den privata skogsarealen i Tyskland.

Utöver skogsägarförbunden, som alltså är en typ av intresseorganisationer, har Tyskland ca 3 500 frivilliga privaträttsliga sammanslutningar som syftar till att tillhandahålla service för skogsägarna. Sammanslutningarna tillhandahåller bl.a. service i samband med virkesförsäljning, skogsvårdsarbete samt byggande och underhåll av skogsvägar.

Skogsägarorganisationen i Frankrike

I Frankrike äger 3,8 milj. skogsägare 10 milj. ha skog. Det finns 151 000 lägenheter på över 10 ha. Deras sammanlagda areal är 5,8 milj. ha.

Skogsägarna bedriver samarbete i tre olika former: intresseorganisationsverksamhet, ekonomiskt samarbete och främjande av enskilt skogsbruk.

Skogsägarnas riksorganisation (Syndikat National des Propriétaires Forestiers Sylvi-

culteurs) grundades på 1940-talet, och den omfattar numera 80 regionala skogsägarföreningar (Syndikat départemental). Organisationen tidskrift Forêts de France är den viktigaste kanalen via vilken skogsägarna får skogsbruksinformation. Intresseorganisationens verksamhet finansieras med medlemsavgifter.

Sedan 1985 har intresseorganisationen, i samarbete med statsmakten, grundat 63 föreningar för skogsutbildning (Association de formation à la gestion forestière). Dessa har arrangerat 270 utbildningsperioder om drygt en vecka, i vilka har deltagit 6 800 skogsägare. Utbildningen motsvarar förmodligen de kurser som hos oss ordnas för skogsägare och som leder till en skogsbrukarexamen.

För det ekonomiska samarbetet har skogsägarna 48 andelslag (Coopératives) och 36 skogsservicesamfund (Groupement de service), som ger medlemmarna service i fråga om skogsvård, drivning och virkeshandel. De säljer årligen gemensamt ca 20 % (4 milj. m³) av det virke som säljs från enskilda skogar. Andelslagen och samfunden finansierar sin verksamhet med förrättningsavgifter, men de får också statsstöd i viss mån. Det totala antalet anställda uppgår till ca 440. Andelslagen och samfunden är medlemmar i skogsägarnas rikstäckande intresseorganisation.

Aven privatföretagare säljer skogstjänster och ordnar gemensam försäljning. Skogsexperter (Experts forestiers) ordnar årligen gemensam försäljning av ca 2 milj. m³ virke.

För att främja det enskilda skogsbrukets finansierar staten nästan helt och hållet 17 regionala skogscentraler (Centre régional de la propriété forestière). Dessa gör upp regionala utvecklingsprogram för det enskilda skogsbruket, övervakar skogsbruksplaneringen och främjar även i övrigt det enskilda skogsbruket inom sin region. Skogscentralerna, som inrättades 1963, har självstyrelse och antalet anställda uppgår till ca 250.

Staten finansierar också det enskilda skogsbrukets rikstäckande rådgivningsorganisation (Institut pour le développement forestier) och de 70 underlydande regionala utvecklings- och rådgivningsföreningarna (Centre d'études techniques forestières och Groupements de vulgarisation forestière), som producerar publikationer, information, rådgivning och utbildning. Fältförsök utgör en väsentlig del av rådgivningsarbetet. Antalet anställda ligger troligen runt 100.

Det statliga stödet till skogsvårds- och skogsförbättringsarbete och till skogsägarnas föreningsverksamhet har huvudsakligen finansierats med medel ur den nationella skogsfonden (Fonds forestier national), som grundades 1946. Fondmedlen samlades in med hjälp av en skatt på 4,7 % som påfördes producenter och importörer av sågvaror och faner. Avgiften stred mot EU:s konkurrensbestämmelser och måste därför 1992 ändras till att, med olika procenttal, gälla all träförädling, också massa- och pappersproduktion. Samtidigt rasade intäkterna av avgiften från 810 milj. franc (1990) till 360 milj. franc (1993). Detta har lett till stora problem också inom finansieringen av skogsägarnas föreningsverksamhet.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Skogsvårdsföreningarnas syfte och uppgifter

Enligt förslaget skall skogsvårdsföreningarna även i fortsättningen vara sammanslutningar som finansieras och administreras av skogsägarna och som syftar till att hjälpa skogsägarna att nå sina skogsbruksmål samt främjar samhällets skogspolitiska mål. De viktigaste målen gäller skogsbrukets lönsamhet och virkesproduktionen. Hittills visar erfarenheterna av skogsvårdsföreningarnas verksamhet att skogsägarna med skogsvårdsföreningarnas hjälp bra har klarat av att nå också samhällets skogspolitiska mål. Skogsägarnas och samhällets mål stöder varandra.

Det nya elementet i de föreslagna bestämmelserna är att man vill arbeta för inte bara ett ekonomiskt och socialt utan också ekologiskt hållbart skogsbruk. Detta mål står i överensstämmelse med den övriga reviderade skogslagstiftningen. Skogsvårdsföreningarna skall följaktligen främja och styra en hållbar skötsel och användning av skogarna på så sätt att skogarna ger god avkastning samtidigt som deras biologiska mångfald och övriga förutsättningar för hållbarhet tryggas.

Till sin rättsliga ställning skall skogsvårdsföreningarna vara privaträttsliga föreningar med offentliga uppgifter. Eftersom skogsvårdsföreningarnas uppgifter också har betydelse för samhället, skall de alltså ha rätt att ta ut skogsvårdsavgift av skogsägarna.

Med undantag för det ovan nämnda nya miljömålet sker det i praktiken inga avsevärda förändringar i skogsvårdsföreningarnas uppgifter. I fråga om de lagstadgade uppgifterna betonas betydelsen av den service och fackmannahjälp skogsägarna får i anknäring till skogsbruket samt ett allmänt främjande av hållbar skötsel och användning av skogarna. Fackmannahjälpen till skogsägarna omfattar alla åtgärder från uppdrivning av skog till marknadsföring av virket. I så gott som all service till skogsägarna ingår rådgivning.

Förändringarna i skogsbrukets omvärld, t.ex. skogsägarkårens förändrade struktur och ändringarna i avtalsförfarandet inom virkeshandeln, har ökat skogsägarnas behov av fackmannahjälp.

Skogsägarna upplever skogsvårdsföreningarnas service i samband med virkeshandeln som viktig, och de finner skogsvårdsföreningarna vara tillförlitliga i den virkeshandelsrådgivning och övriga service de tillhandahåller. När en skogsvårdsförening ger en enskild skogsägare service skall föreningen på alla sätt se till skogsägarens intressen. I den allmänna informationen om virkesmarknaden skall skogsvårdsföreningens mål vara en fungerande virkesmarknad. Föreningarna skall, också med hänsyn till konkurrensbestämmelserna, avhålla sig från aktiva åtgärder i syfte att begränsa utbudet av virke.

3.2. Allmänt främjande av skogsvården och skogsbruket

Även om virkesförrådet i skogarna och tillväxten har ökat kontinuerligt under de senaste årtiondena och också skogarnas hälso-tillstånd kan anses vara gott, har skogsvårdsnivån försämrats, avvikande från den övriga gynnsamma utvecklingen. Mätt i nödvändigt skogsvårdsarbete har skogsvårdsnivån sjunkit alltsedan slutet av 1980-talet. Målen för programmet Skog 2000 har allmänt taget setts som realistiska. Dessa mål har nåtts till 95 % när det gäller avverkningsmenen endast till 60 % när det gäller skogsvårdsarbetena. Förstagallringarna plantskogsskötseln och skogsförnyelsen ligger efter.

Från skogsvårdsföreningarnas synpunkt finns det flera faktorer som har medverkat till förändringen. Det faktum att de säkerheter som tidigare krävts i lagen om enskilda skogar (412/1967) slopades i samband med skogsreformen har inneburit att finans-

ieringen av förnyelsearbetet inte längre har varit säkrad på samma sätt som tidigare. Negativa har effekterna också varit av att skogsvårdsföreningarna inte längre har fått lika heltäckande information om arbetsobjekten, när en separat avverknings- och förnyelseplan har gjorts upp bara för en del av avverkningarna. Skogsvårdsföreningarnas ekonomi har stramats åt, och skogsvårdsavgifternas andel inom föreningarnas ekonomi har minskat. Detta har lett dels till att resurserna har minskat, dels till att de har inriktats på virkeshandels- och drivningsservice, som ger större inkomster och som — uttryckligen virkeshandelsservicen — röner det största intresset också bland skogsägarna.

Nivån på skogsvården har också påverkats av att skogscentralernas resurser har minskat under de senaste åren. Detta har lett till att den utbildning och rådgivning som skogscentralerna ger och som direkt påverkar skogsägarna har skurits ner.

Också skogsägarnas förändrade attityder har kunnat inverka. Strävan att bevara skogarnas biologiska mångfald och bedriva en skogsvård som även i övrigt beaktar miljöaspekter bättre än förr har, om den missförstås, kunnat leda till att nödvändiga skogsvårdsarbeten försumrats.

Avsikten med denna proposition är att ge skogsvårdsföreningarna klarare mål och medel för hur skogsvården och skogsbruket allmänt kan främjas. Detta är avsett att vara det centrala skogspolitiska målet också för den reviderade lagen. Det framgår av lagförslaget bl.a. genom att de skogsvårdsavgifter av skattenatur som tas ut av skogsägarna i första hand skall användas för sådan rådgivning, utbildning och information till skogsägarna som gäller skogsvård och som allmänt främjar skogsbruket.

3.3. Skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområde

Ett av målen med förslaget är att göra skogsvårdsföreningarna större och på så sätt minska deras antal från nuvarande 265 föreningar till under hundra. Större skogsvårdsföreningar än de nuvarande har ansetts ge bättre chanser att effektivisera verksamheten och därigenom också användningen av skogsvårdsavgifterna.

Det är nödvändigt att främja en förstoring av skogsvårdsföreningarna också genom lag, eftersom rationaliseringen annars framskrider

alltför långsamt. Enligt förslaget skall föreningarnas verksamhetsområde på ansökan fastställas av en skogscentral, med beaktande av den ekonomiska effektiviteten. Till större skogsvårdsföreningar bidrar också en ändring av föreningarnas beslutsfattande. Enligt de föreslagna bestämmelserna skall fullmäktige ha beslutanderätt och beslutet om att gå samman med en annan förening fattas av fullmäktige enligt principen för enkel majoritet.

3.4. Verksamhet inom virkeshandel och drivning

Förändringarna på virkesmarknaden och inom skogsindustrin samt den tekniska utvecklingen inom drivningen har i hög grad förändrat också skogsvårdsföreningarnas roll på virkesmarknaden och inom drivningen jämfört med den situation som rådde när den gällande lagen stiftades. Därför har man med propositionen försökt anpassa också bestämmelserna om virkeshandel och drivning till nuvarande förhållanden.

Enligt lagförslaget skall principen för den gällande lagen bevaras, dvs. en skogsvårdsförening får inte bedriva handel genom att köpa eller sälja avverkningsrätter eller virke för egen räkning eller idka någon annan näringsverksamhet som inte är nödvändig för att syftet med föreningen skall kunna nås eller dess uppgifter fullgöras.

Den grundläggande principen för bestämmelserna om virkeshandel skall vara att skogsägaren är uppdragsgivare för all service som en skogsvårdsförening tillhandahåller inom virkeshandel eller drivning. Härigenom klargörs skogsvårdsföreningarnas roll också så till vida att en eventuell intressekonflikt mellan en skogsägare och en skogsvårdsförening kan undvikas. Denna grundläggande princip kan frångås endast i fråga om energivirke och virke som levereras till små företag inom verksamhetsområdet för deras egen förädlingsverksamhet.

Inom service som gäller virkeshandel skall skogsvårdsföreningarna betjäna virkesköparna opartiskt, och service som an knyter till virkeshandel eller drivning får inte försämra fackmannahjälpen till skogsägarna i skogsvårdsavgifter.

3.5. Grunderna för skogsvårdsavgiften

Grunderna för skogsvårdsavgiften föreslås

bli ändrade. Det föreslås en övergång från en avgiftsprocent som är relaterad till den beskattningsbara avkastningen till ett system med en grundavgift för skogsägare och en hektarbestämd avgift. Tills vidare används de arealer som uppges i skatteklassificeringsuppgifterna, men när de fastighetsvisa skogsarealer som baserar sig på lantmäteriverkets kartmaterial har fått fram för så gott som hela landet, uppskattningsvis ungefär år 2001, föreslås lagen bli ändrad så att dessa nya arealer används. På så sätt slipper man de problem som beror på att skatteklassificeringsuppgifterna är olika gamla och otidsenliga.

Enligt förslaget skall grundavgiften och den hektarbestämda avgiften relateras till det aritmetiska medeltalet för medelpriset per kubikmeter virke i hela landet under de tre föregående åren. Beloppet av den hektarbestämda avgiften regleras inom fyra olika zoner, vars gränser är med undantag av den nordligaste zonen desamma som de zongränser som anges i förordningen om finansiering av hållbart skogsbruk (1311/1996).

Skogsvårdsavgift tas ut för alla lägenheter med en areal som är större än den minimiareal som fastställts för landets tre regioner, vilka bygger på länsindelningen. Ett maxibelopp föreslås också för den hektarbestämda skogsvårdsavgiften, eftersom stora lägenheters behov av att använda den med skogsvårdsavgifter finansierade service som skogsvårdsföreningarna tillhandahåller inte ökar kontinuerligt med tilltagande areal.

3.6. Befrielse från skogsvårdsavgift

Den nuvarande fjärdedelsavgiften föreslås bli slopad, eftersom de avgifter som skulle flyta in enligt de nya bestämmelser som föreslås vore endast en bråkdel av de tidigare fjärdedelsavgifterna. Nuvarande praxis ersätts med befrielse från skogsvårdsavgift. Förutsättningarna för befrielse är en aning strängare än förutsättningarna för den nuvarande fjärdedelsavgiften.

För att en skogsägare skall befrias från skogsvårdsavgift förutsätts att skötseln och användningen av skogarna är planerlig och håller en betydligt högre nivå än vad de övriga skogsägarna inom skogscentralens område i genomsnitt håller. Kravet på god skogsvård skall ställas i relation till den skogsareal skogsägaren har. Vidare förutsätts att en skogsfackman finns att tillgå för verk-

samheten, om inte skogsägaren själv eller hans eller hennes make har tillräcklig utbildning inom skogsbranschen.

Befrielse från skogsvårdsavgift förutsätter också att användningen av skogen kan anses god. Med detta avses bl.a. att skogsbruksplanen följs i huvuddrag, om den har gjorts upp med beaktande av möjligheterna till hållbar avverkning på skogsbruksenheten. Vid bedömningen av om skogen har skötts och använts enligt skogsbruksplanen skall också efterfrågan på virke beaktas.

Skogsägaren skall ha skött sin skog utan att anlita någon skogscentral eller skogsvårdsförening eller deras fackmän. Detta krav kan dock frångås i vissa fall, t.ex. vid samfällda skogsförbättringsprojekt och insamling av basuppgifter för skogsbruksplaneringen.

En förutsättning är också att den goda och planenliga skogsvård som krävs är kontinuerlig. Kravet anses bli uppfyllt om skogen har skötts enligt god skogsvårdssed i fem år utan att någon skogscentral eller skogsvårdsförening eller deras fackmän har anlitats.

Eftersom Forststyrelsen har ombildats till affärsverk och skötseln och användningen av de skogar den besitter regleras i skogslagen, kan inte heller Forststyrelsen, i motsats till nuläget, utan ansökan befrias från skogsvårdsavgift.

3.7. Användningen av skogsvårdsavgiften

Avsikten med lagen är att klarare avgränsa vilka uppgifter skogsvårdsavgiften får användas till. I praktiken innebär de nya bestämmelserna att det via skogsvårdsföreningarnas bokföring går att ge akt på hur skogsvårdsavgifter och övriga inkomster fördelas på olika utgifter och att bokföringen bygger på en sådan uppföljning av användningen av den personliga arbetstiden som tillämpats också på annat håll i motsvarande situationer. Detta är nödvändigt eftersom personlutfifterna utgör merparten av föreningarnas kostnader.

Grunden för avgränsningen av hur skogsvårdsavgiften får användas är dels målet att minska denna avgifts andel av föreningarnas inkomster och på motsvarande sätt öka betydelsen av aktiva sätt att skaffa inkomster, dels konkurrensaspekterna. Det är inte önskvärt och stämmer inte heller överens med konkurrensbestämmelserna om skogsvårdsavgiften ger skogsvårdsföreningarna en kon-

kurrensfördel framför andra aktörer i fråga om uppgifter som kan konkurrensutsättas, t.ex. planering och genomförande av sedvanligt skogsvårdsarbete. Denna princip kan dock delvis frångås i vissa skogspolitiskt sett viktiga fall, som nämns nedan.

Enligt förslaget skall inkomsterna från skogsvårdsavgifterna i första hand användas till allmänt skogsbruksfrämjande rådgivning för och utbildning av de enskilda skogsägarna inom verksamhetsområdet samt till föreningarnas administration. De administrativa kostnader som här avses förorsakas av bl.a. årsmöten, styrelsemöten, arvoden till styrelsemedlemmar och revisorer samt lokaler.

Avgiften kan dessutom användas till stöd för rådgivning i fråga om skogsvård och allmän virkeshandel till enskilda skogsägare på begäran eller med deras samtycke samt till uppgörande av virkesförsäljningsplaner.

Skogsvårdsavgiften får inte användas till kostnader för drivningsservice, annan virkeshandelsservice än uppgörande av virkesförsäljningsplaner, skogstaxering e.dyl. fackmannaservice till enskilda skogsägare och inte heller till några som helst arbetskostnader.

De nämnda begränsningarna i användningen av skogsvårdsavgifterna förutsätter att det vid övervakningen särskilt uppmärksammas att grunderna för prissättningen av de ovan avsedda arbetena har definierats utifrån de faktiska kostnaderna, inklusive allmänna kostnader, och enligt affärsekonomiska principer.

3.8. Övergångsperioden

Skogsvårdsavgifter har tagits ut ända sedan beskattningen för 1952. Ursprungligen uppbars skogsvårdsavgifterna i samband med den slutliga uppörden av kommunalskatten. Numera uppbar skatteverket skogsvårdsavgifterna enligt en förfallodag som årligen bestäms av finansministeriet. Under de senaste åren har denna förfallodag infallit i början av december. Med tanke på planeringen av skogsvårdsföreningarnas ekonomi har det varit problematiskt att de skogsvårdsavgifter som räknats ut enligt den skogsvårdsavgiftsprocent som fastställts vid skogsvårdsföreningens höstmöte i tiderna kring november ännu inte har intäktsförts hos föreningarna följande år, utan huvudsakligen i början av det därpå följande året. Avsikten är att förkorta tiden mellan faststäl-

landet av skogsvårdsavgifterna och redovisningen av dem.

Skogsvårdsavgifterna för 1998 är de sista som uppbärs och redovisas enligt den gällande lagen om skogsvårdsföreningar. Fr.o.m. 1999 uppbärs och redovisas skogsvårdsavgifterna enligt den nya lagen. De skogsvårdsavgifter som har uppburits för 1998 eller tidigare och som ännu inte har redovisats den 1 januari 2000 skall redovisas enligt den nya lagen. I fråga om användningen av medlen följs den lag enligt vilken avgifterna har uppburits. Med stöd av den gamla lagen beviljade rättigheter att betala endast en fjärdedel av skogsvårdsavgiften gäller högst till utgången av 2000, även om nya rättigheter inte längre kan beviljas efter år 1997.

I fråga om skogsvårdsföreningarnas beslutsförfarande vore det ändamålsenligt att övergå till att följa den nya lagen efter en kortare övergångsperiod. Skogsvårdsföreningarnas stadgar skall ses över så att de motsvarar den nya lagen senast den 31 december 1999. Mandattiden för de nya fullmäktige och den nya styrelsen börjar den 1 januari 2000.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Propositionen har inga omedelbara direkta verkningar på statsbudgeten eller statsfinanserna. Om skogsvårdsföreningarna bedriver sin verksamhet enligt förslaget främjas dock indirekt såväl statsfinanserna som en allmän utveckling av ekonomin.

De nämnda positiva effekterna baserar sig på lång sikt på en förbättrad skogsvård och därigenom en ökad förmåga till virkesproduktion. Positiva effekter som märks synnerligen snabbt är en ökad användning av skogarna och en fungerande virkesmarknad. Det är motiverat att räkna med att störningar i skogsvårdsföreningarnas funktionsförmåga snabbt kommer till synes på så sätt att skogsindustrins tillgång till råvaror försvåras.

Förslaget, vars viktigaste fråga är att skogsvårdsavgiften av skattenatur bibehålls, stöder en stabil skogspolitisk linje enligt vilken samhällets direkta stöd till skogsbruket skall vara synnerligen begränsat och noggrant fördelat. Dessa mål nås främst genom att skogsägarnas kunskaper och attityder påverkas och genom att skogsbruket hålls lön-

samt. Utan skogsvårdsavgiften vore man tvungen att använda medel ur statsbudgeten för att finansiera de åtgärder som nu vidtas med hjälp av avgiften, om man ville bevara skötseln och användningen av skogarna på nuvarande nivå.

Skogsvårdsavgifterna hämtade in i genomsnitt 120 milj. mk. om året 1993–1995. De gällande bestämmelserna hade dock tillåtit maximiintäkter på i medeltal drygt 160 milj. mk under åren i fråga. De årliga intäkterna från en skogsvårdsavgift enligt förslaget i denna proposition hade varit ca 120 milj. mk under de ovan nämnda åren.

I statsbudgeten för 1997 uppgår skogsbrukets totala andel till ca 685 milj. mk, om kostnaderna för skogsforskning medräknade. Av denna summa kanaliseras ca 250 milj. mk till lån och till stöd av enskild skogsvård enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk. Statsbidraget till skogscentralerna är 179 milj. mk 1997, av vilket en avsevärd del används till att främja det enskilda skogsbruket.

Skogsvårdsavgiften kan också ställas i relation till det övriga penningflödet inom det enskilda skogsbruket. Av dessa belopp är de viktigaste de årliga bruttorotprisinkomsterna, ca 7,8 mrd. mk 1995, och de medel som använts till skogsvårds- och skogsförbättringsarbeten, ca 860 milj. mk 1995.

4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal

Förslaget har inga direkta verkningar på statsförvaltningen och inte heller på skogscentralerna, som räknas till den indirekta statsförvaltningen.

Ett av målen med förslaget är att göra skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden större och härigenom småningom minska antalet föreningar från nuvarande 265 till under hundra. Utifrån erfarenheterna hittills av skogsvårdsföreningar som gått samman kan det antas att antalet anställda vid föreningarna inte minskar i samma proportion som antalet skogsvårdsföreningar.

Också framöver behövs det ett intimt samarbete mellan skogsvårdsföreningarna och skogscentralerna. Även om tyngdpunkten inom dessa organisationers uppgifter är lagd på olika områden, är samarbete nödvändigt i synnerhet med tanke på de samhälleliga mål som gäller båda organisationerna. Samarbete behövs särskilt mellan de anställda samt in-

om datakommunikationen. I fråga om datakommunikationen behövs en systematisk utveckling.

Det är nödvändigt att skogsvårdsföreningar med större verksamhetsområden och resurser än de nuvarande utvecklar kontakterna med kommuner, statsförvaltningsorganisationer och andra kretsar inom verksamhetsområdet som står skogsbruket nära.

I och med att skogsvårdsföreningarnas uppgifter utvidgas till att omfatta också miljöfrågor i anknytning till skogsbruket, måste de anställdas färdigheter på detta område förbättras.

4.3. Miljöeffekter

Enligt förslaget skall ett av skogsvårdsföreningarnas mål vara att arbeta för en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar skötsel och användning av skogarna. Målet står i överensstämmelse med de miljömål som ingår i den senaste tidens övriga skogslagstiftning, och det följer den linje som Finland uttryckt både här hemma och i internationella kontakter och förbindelser.

Avsikten med den praktiska verksamheten är att föreningarna skall beakta det ovan avsedda målet när de ger skogsägarna allmän rådgivning och utbildning eller fackmannahjälp i fråga om skogsvård och virkeshandel samt när de sköter drivning för en skogsägarers räkning. Det miljömål som ingår i bestämmelserna innebär bl.a. att de anställda vid skogsvårdsföreningarna skall rekommendera skogsägarna tillvägagångssätt och metoder som är bra också för miljön. I sista hand är det dock skogsägarna själva som fattar besluten om sina skogar.

Det kommer sannolikt att vara svårt att upptäcka de omedelbara effekterna av förslaget, eftersom miljökraven redan nu beaktas förhållandevis väl vid avverkningar och skogsvårdsarbeten, vilket framgår av skogscentralernas och Skogsbrukets utvecklingscentral Tapios utredningar av kvaliteten på naturvården. Utredningarna gjordes 1995 och 1996 och baserar sig på ett rätt omfattande material.

Miljömålen stöds av den föreslagna bestämmelsen som främjar framställning av energivirke samt av möjligheten att använda skogsvårdsavgiften till kartläggning av livsmiljöer som är särskilt viktiga med tanke på den biologiska mångfalden och till planering

och arbetsledning i fråga om åtgärder som avser dessa miljöer.

Rådgivningen i miljöfrågor och också iakttagandet av skogslagen kräver större kunskaper än tidigare av de anställda vid skogsvårdsföreningarna. Det hör till skogsvårdsföreningarna själva men också till skogscentralerna att öka dessa kunskaper.

4.4. Verknings för medborgarna

På grund av skogsbrukets centrala ställning inom samhällsekonomin är det nödvändigt att skötseln och användningen av skogarna främjas. Utan skogsvårdsavgiften vore man tvungen att anvisa anslag för motsvarande uppgifter ur statsbudgeten. Det är dock rättvisare att skogsägarna själva bekostar främjandet av skogsvården och skogsanvändningen än att kostnaderna slås ut på alla skattebetalare. På denna punkt innebär propositionen att skogsägarna behandlas lika som andra medborgare, vilket också är fallet för närvarande.

Däremot ändrar förslaget i någon mån på de olika skogsägargruppernas inbördes ställning. Skogsägare med omfattande skogsområden betalar för närvarande högre skogsvårdsavgifter än andra, om beloppet av skogsvårdsavgiften sätts i relation till hur mycket skogsägarna använder skogsvårdsföreningarnas service. I propositionen föreslås en maximigräns för hur mycket en skogsägare skall betala i hektarbestämd skogsvårdsavgift. När det gäller befrielse från skogsvårdsavgift föreslås att statens skogsmark behandlas på samma sätt som andra skogsägarers skogar, vilket inte är fallet i fråga om fjärdedelsavgiften enligt den gällande lagen.

Kvinnornas andel av skogsägarna ökar hela tiden, och särskild uppmärksamhet måste fästas vid jämställdhet mellan könen i skogsbruket. Antalet förtroendevalda kvinnor i skogsvårdsföreningarna är klart lägre än kvinnornas andel av skogsägarna skulle förtäta. En strävan är att rätta till missförhållandet genom en föreslagen bestämmelse om att skogsägarna skall vara representerade i tillräcklig mån i skogsvårdsföreningens styrelse. Den minimiandel av vardera könet som fastställs i 4 § 2 mom. lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) tillämpas dock inte som sådan på styrelsen för en skogsvårdsförening.

Det blir lättare för skogsägare som bor

utanför skogsvårdsföreningens verksamhetsområde att delta i beslutsfattandet inom föreningen i och med att man övergår till att välja fullmäktige genom poströstning.

5. Beredningen av propositionen

Skogslagskommissionen föreslog i ett betänkande 1995 att en diskussion om en revidering av lagen om skogsvårdsföreningar skulle startas. Efter att regeringens propositioner med förslag till skogslag och lag om finansiering av hållbart skogsbruk avlåtits till riksdagen för behandling tillsatte jord- och skogsbruksministeriet den 7 juni 1996 en arbetsgrupp med uppdrag att bereda en revision av lagen om skogsvårdsföreningar. I arbetsgruppen fanns företrädare för de viktigaste politiska partierna och centrala aktörer inom det enskilda skogsbruket. Representanterna för jord- och skogsbruksministeriet och Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf var sekreterare för arbetsgruppen.

Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande den 14 mars 1997.

Arbetsgruppen hörde de sakkunniga som finns angivna i följebrevet, fick synpunkter och förslag från olika håll i fråga om sitt arbete och skaffade information om de enskilda skogsägarnas samarbete i Sverige, Norge, Tyskland och Frankrike.

I syfte att utreda grunderna för sitt förslag till fastställande av den hektarbestämda skogsvårdsavgiften hörde arbetsgruppen företrädare för lantmäteriverket och skattestyrelsen samt lät lantmäteriverket göra en utredning som gjorde det möjligt att jämföra lantmäteriverkets kartmaterial och skatteklassificeringssuppgifterna.

Arbetsgruppen förhandlade också med företrädare för konkurrensverket.

Arbetsgruppens förslag utarbetades enligt uppdraget i form av en proposition.

Utlåtanden om arbetsgruppens promemoria begärdes av de största riksdagspartierna, justitieministeriet, finansministeriet, konkurrensverket, andra myndigheter som är viktiga i denna fråga, organisationer för främjande av och tillsyn över skogsbruket, de centrala skogsägar- och skogsindustriorganisationerna samt vissa intresseorganisationer. I remissvaren ansågs allmänt taget att lagreformen är nödvändig och utgör ett steg i rätt riktning. Det kom in ett stort antal förslag

till ändringar av detaljer, delvis sinsemellan motstridiga.

Finslipningen av propositionen har gjorts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Propositionen följer till centrala delar arbetsgruppens betänkande. Några ändringar har gjorts till följd av utlåtanden om betänkandet och förda förhandlingar. Bl.a. föreslås att definitionen av skogsägare kompletteras i fråga om skogar som ägs av flera gemensamt. Det föreslås att servicen till skogsägarna skall betonas kraftigare än tidigare inom skogsvårdsföreningarnas uppgifter. För skogsvårdsföreningar som går samman föreslås en möjlighet att för en viss tid avvika från kravet på opartiskhet.

Avvikande från arbetsgruppens betänkande föreslås vidare att den myndighet som fastställer skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden skall vara skogscentralerna i stället för jord- och skogsbruksministeriet och att skogsvårdsföreningarnas uppgifter mer än tidigare skall betonas när verksamhetsområdena fastställs. Också skogsvårdsföreningarnas indirekta delägarskap eller medlemskap i sammanslutningar som bedriver virkeshandel föreslås bli förbjudet. Enligt förslaget kan befrielse från skogsvårdsavgift beviljas för högst tio år åt gången i stället för fem år som tidigare. Skatteförvaltningen föreslås få två procent av intäkterna från skogsvårdsavgiften i uppbördsarvode. Verksamhet som strider mot lagförslaget och som är av grov natur kan leda till ett förpliktande beslut från skogscentralen, även om ingen anmärkning har getts. I fråga om beviljade rättigheter att betala fjärdedelsavgift föreslås övergångstiden bli förlängd från ett till tre år.

6. Andra omständigheter som in-verkat på propositionens innehåll: konkurrensbestämmelser och ändringar av avtalsprocedurerna för virkeshandeln

Frågan om skogsvårdsföreningarnas konkurrensrättsliga ställning har då och då tagits upp till behandling. Till denna fråga har tagits ställning bl.a. i följande dokument: justitiekanslersadjointens beslut nr 5272/28.10.1983, konkurrensverkets förslag av 20.9.1991 till jord- och skogsbruksministeriet om en ändring av lagen om skogs-

vårdsföreningar och svaret på det, rdm. Lipponens m.fl. skriftliga spörsmål nr 279 av 8.10.1991 i riksdagen om skogsvårdsföreningarnas ställning inom virkeshandeln, grundlagsutskottets betänkande nr 8/1991 rd jämte sakkunnigutlåtanden samt riksdagens ombudsmans beslut nr 1023/18.11.1994.

Skogsägarorganisationen och skogsindustrin har främst på 1970- och 1980-talet ingått landsomfattande prisrekommendationsavtal för virke. Avsikten med avtalen har varit att trygga en fungerande virkesmarknad, vilket också har lyckats.

Det faktum att utvecklingen på exportmarknaden är svårförutsebar ledde till meningskilkjaktigheter om prisnivån på råvirke 1991. Då fick parterna inte något prisrekommendationsavtal till stånd. År 1994 inleddes förhandlingar om en ny typ av avtal. Utvecklingen inom konkurrenslagstiftningen hade gjort det omöjligt att tillämpa det tidigare förfarandet med landsomfattande prisrekommendationer, och därför ingicks avtalen regionvis. EFTA:s övervakningsmyndighet godkände detta arrangemang. Efter att Finland hade blivit medlem i Europeiska unionen började ärendet lyda under kommissionens kompetens. Kommissionen meddelade att den ansåg att även regionala avtal begränsar konkurrensen. De regionala avtalen var i kraft till utgången av 1996.

Europeiska unionens kommission fattade ett beslut om avtalen inom virkeshandeln i slutet av 1996. Enligt beslutet får skogsindustriföretagen inte samarbeta i prisfrågor eller framträda som grupp vid förhandlingar eller i anknytning till sådana. Enligt kommissionen är samarbete mellan skogsägare på vissa villkor dock möjligt för att en fungerande virkesmarknad skall kunna tryggas. Med stöd av dessa riktlinjer är det möjligt för skogsägardelegationerna att föra separata förhandlingar med de enskilda företagen. Vid dessa förhandlingar är strävan att nå samförstånd om marknadsläget och prisförväntningarna.

Kommissionens beslut gör det möjligt att ingå företagsvisa avtal om det förväntade virkespriset i fem år, men konkurrensverket har gett ett jakande beslut till utgången av april 1999. Senast efter denna period görs en ny bedömning av hur ändamålsenligt systemet är och hur väl det uppfyller kraven inom konkurrenslagstiftningen. Det framtida avtalsförfarandet inom virkeshandeln är således ännu till stora delar en öppen fråga.

Den lagstadgade skogsvårdsavgiften är motiverad ur en skogsvårdsfrämjande synvinkel. Den särställning som skogsvårdsföreningarna har fått genom lag medför också en förpliktelse till opartisk behandling av å ena sidan skogsägarna inom verksamhetsområdet, å andra sidan virkesköparna och de övriga skogsbruksaktörerna inom regionen.

För att skogsvårdsföreningarnas konkurrensrättsliga ställning skall bli klarare är det nödvändigt att i lagen om skogsvårdsföreningar precisera föreningarnas verksamhet inom virkeshandel och drivning. Utgångspunkten för skogsvårdsföreningarnas verksamhet skall vara att de verkar på det sätt skogsägaren önskar. Det ligger i skogsägarnas intresse att de vid planeringen av virkeshandeln får råd av skogsvårdsföreningarna om läget på virkesmarknaden inom regionen, eftersom föreningarna med sina fackmän på området har uppgifter som är à jour. Skogsvårdsföreningarna skall avhålla sig från ett sådant direkt eller indirekt agerande för egen räkning på virkesmarknaden som eventuellt kan leda till konflikt mellan deras egna och skogsägarnas intressen. Skogsvårdsföreningarna skall opartiskt tillhandahålla service för alla skogsägare inom regionen.

Omsättningen på marknaden för skogsvårdsarbeten utgör ungefär en tiondel av virkesmarknaden och den anknytande drivningsmarknaden. Konkurrensen har under senare tid ökat på marknaden för skogsvårdsarbeten, i och med att nya serviceföretag inom skogsbranschen har inlett sin verksamhet. Skogsvårdsföreningarna är centrala aktörer på marknaden för skogsvårdsarbeten. Denna marknad avviker dock från marknaden för andra investeringsvaror. Den tid det tar för skogsvårdsinvesteringar att betala sig är så lång att privatpersoner inte särskilt ofta är intresserade av skogsvårdsarbete. Om staten inte understödde skogsvårdsarbeten direkt genom att finansiera en del av investeringarna och indirekt genom att ordna handledning och rådgivning, skulle det göras avsevärt mindre skogsvårdsarbeten. Ur samhällsekonomisk synvinkel är även den nuvarande nivån på skogsvårdsinvesteringar alltför låg, och därför är det motiverat att använda skogsvårdsavgifterna till att främja skogsvården.

Skogsvårdsavgifterna får inte heller inom skogsvårdsarbetet användas på ett sätt som snedvrider konkurrensen. Om det råder en

klar konkurrens om en nytthet och marknaden fungerar, skall skogsvårdsavgifterna inte användas till produktion av denna nytthet. Också användningen av inkomsterna från fjärdedelsavgifterna har ibland kritiserats för att snedvrída konkurrensen. I propositionen föreslås att fjärdedelsavgifterna slopas helt och hållet. I stället föreslås befrielse från skogsvårdsavgift, varvid skogsägarna alternativt kan ordna skogsvården oberoende av skogsvårdsföreningen.

På grund av det enskilda skogsbrukets särdrag råder det en spänning mellan lagen om skogsvårdsföreningar och konkurrensbestämmelserna. En skogsvårdsförening erbjuder sällan en skogsägare service enbart i anknytning till en viss virkesaffär eller ett visst skogsvårdsarbete, utan vanligen försöker man främja också andra syften. T.ex. arbetar man vid sidan av den övriga verksamheten i skogen för att nå de mål som samhället satt för det enskilda skogsbruket när det gäller att utveckla miljövården i skogarna. En strävan med lagförslaget har varit att nå en skälig balans mellan målet att öka konkurrensen

och målen för skogspolitikén.

Genom ändringarna av 46 § 1 mom. och 49 § 1 mom. regeringsformen utvidgades befogenheterna för justitiekansler och riksdagens justitieombudsman från tillsyn över myndigheternas verksamhet till tillsyn också över lagligheten i privaträttsliga sammanslutningars verksamhet, när sammanslutningarna i sina uppdrag använder offentlig makt som bygger på lag eller förordning eller sköter offentliga uppdrag. På grund av skogsvårdsföreningarnas privaträttsliga ställning kommer en stor del av tillsynen över lagligheten i föreningarnas verksamhet alltjämt att falla utanför dessa lagtillsynsmyndigheters behörighet. Därför är det nödvändigt att utveckla dels den interna kontrollen inom skogsvårdsföreningarna, dels myndighetstillsynen. Ett alternativ vore bestämmelser som ger skogsvårdsföreningarna en ställning som offentligrättsliga föreningar. Gällande praxis är dock klart ändamålsenligare, eftersom skogsägarnas frivilliga föreningsverksamhet har gett goda resultat inom det enskilda skogsbruket.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslaget

1 §. *Syftet med skogsvårdsföreningar.* Skogsvårdsföreningarna skall vara sammanslutningar vilkas finansiering och förvaltning sköts av skogsägarna. En skogsvårdsförening skall till sin ställning vara en privaträttslig förening med även offentliga uppdrag. Syftet med skogsvårdsföreningens verksamhet skall vara att hjälpa skogsägarna att nå de mål som de uppställt för sitt skogsbruk samt att främja samhällets skogspolitiska mål. De båda syftena stöder varandra. I skogsvårdsföreningarnas verksamhet skall man även försöka förbättra lönsamheten hos det skogsbruk som skogsägarna idkar.

Genom att skogsvårdsarbeten utförs säkerställs ökade avverkningsmöjligheter i framtiden. Med tanke på skogsbrukets lönsamhet är det viktigt att avverkningarna kan företas vid rätt tidpunkt med hänsyn till skogarnas produktionsförmåga, dock med beaktande av variationer i marknadsläget inom virkeshandeln.

Att skogsägaren får hjälp med uppgifter i anslutning till virkesproduktionen och marknadsföringen av virke tjänar även de mål som samhället uppställt för det enskilda skogsbruket. Begreppet hållbart skogsbruk har i paragrafen samma innehåll som i skogslagen och i andra lagar gällande skogsbranschen som givits under den senaste tiden. Välskötta skogar och en fungerande virkesförsörjning för skogsindustrin i vårt land är viktiga frågor för hela samhällsekonomin. Hittillsvarande erfarenheter av resultatet av skogsvårdsföreningarnas verksamhet visar att skogsägarna med hjälp av skogsvårdsföreningarna väl har kunnat uppfylla även samhällets skogspolitiska mål.

Eftersom skogsvårdsföreningarnas uppgifter även är av samhällelig betydelse, skall de ha rätt att hos skogsägarna uppbära den i den föreslagna lagens 8 och 9 § nämnda skogsvårdsavgiften. Fastän förhållandena inom skogsbruket har förändrats mycket sedan slutet av 1940-talet, då den nuvarande lagen om skogsvårdsföreningar bereddes, har det enskilda skogsbruket behållit sin stora betydelse, och därför är skogsvårdsavgiften alltså motiverad. För detta talar även uppgiftsfördelningen mellan skogscentralerna, som hör till den indirekta statsförvaltningen, och skogsvårdsföreningarna.

2 §. *Definitioner.* Med skogsägare avses i denna lag en sådan fysisk eller juridisk person som äger skog vid ingången av kalenderåret. Med skogsägare jämföras även en sådan innehavare av en fastighet eller ett område som har ständigt besittningsrätt till skog. Med besittningsrätt avses rätt att använda avkastningen av skogen. Med skogsägare jämföras t.ex. en efterlevande make som med stöd av ett inbördes testamente har rätt att under sin livstid få avkastningen av en skog till vilken hans bröstarvingar har äganderätten. Däremot skall en besittningsrätt som baserar sig på ett avtal som fastighetens nuvarande eller tidigare ägare har ingått inte jämföras med äganderätt till skogen. Till den sistnämnda kategorin hör t.ex. arrendeavtal som gäller en skogsfastighet.

Definitionen av skogsägare behövs dels med tanke på skyldigheten att betala skogsvårdsavgift, dels med tanke på medlemskapet i skogsvårdsföreningen. Som skogsägare skall betraktas inte bara fysiska personer utan även samfund, sammanslutningar och samfälliga förmåner. Sålunda skall t.ex. en samfällad skog vara en i lagen avsedd skogsägare. I fråga om en skog som makar äger eller besitter gemensamt skall makarna tillsammans anses vara skogsägare, vilket motsvarar rådande praxis när skogsvårdsavgift påförs.

Avsikten är att skogsvårdsavgifterna senare till största delen skall basera sig på den markareal som kan användas till skogsbruk. Arealen skall då bestämmas med hjälp av sådant kartmaterial som lantmäteriverket framställt. Kartmaterialet täcker dock för närvarande bara ungefär hälften av landets areal och beräknas år 2001 täcka hela landet med undantag av den nordligaste delen. Därför måste det område som kan användas till skogsbruk ännu i detta skede bestämmas utgående från det register som skatteförvaltningen upprätthåller för den arealbaserade skogsbeskattningen, och som håller på att bli föråldrat sedan skatteklassificeringarna upphört. När lantmäteriverkets kartmaterial blir färdigt ämnar man anlita det som grund för skogsvårdsavgifterna, och då måste 2 § 3 mom. i lagen ändras.

Skogsvårdsavgift skall inte uppbäras för sådana områden som inte står till förfogande för skogsbruk, t.ex. skyddsområden som inrättats med stöd av naturvårdslagen.

3 §. *Skogsvårdsföreningarnas allmänna uppgift.* De förändringar som har skett i den miljö där skogsbruk idkas har ökat skogsägarnas behov av fackmannahjälp. Dyliga förändringar är t.ex. den allt större uppmärksamhet som fästs vid miljöaspekter i samband med skötseln och användningen av skogarna, förändringarna i avtalsförfarandena inom virkeshandeln, den koncentration av skogsindustrin som inverkar på virkesmarknaden och den snabba tekniska utvecklingen inom all verksamhet. En faktor som har stor inverkan på skogsvårdsföreningarnas arbete är den förändring som skett i skogsägarstrukturen.

De tjänster som en skogsvårdsförening ger en skogsägare baserar sig på skogsägarens behov och önskan att anlita dessa tjänster. Skogsvårdsföreningens fackmannahjälp skall täcka alla åtgärder från skogsodling och tryggnad av trädens tillväxtförutsättningar till marknadsföring av virket. Utöver dessa tjänster som gäller virkesproduktion och virkeshandel samt drivning behöver skogsägarna hjälp även med andra uppgifter som gäller skötseln och användningen av skogstillgångarna, såsom vid beskattningen och olika värderingsuppdrag. Med tanke på skötseln och användningen av skogstillgångarna är det viktigt att skogsägaren har tillgång till tillräckligt noggranna uppgifter om sin skog samt om dess behov av skogsvård och om avverkningsmöjligheterna.

Konkurrensen har ökat och torde ytterligare öka i fråga om de tjänster som erbjuds skogsägarna. Även skogsvårdsföreningarna bör aktivt marknadsföra sina tjänster och stå i kontakt med skogsägarna. Tjänsterna bör vara konkurrenskraftigt prissatta och utgå från skogsägarnas behov samt vara tillförlitliga och högklassiga.

Till nästan alla tjänster som skogsvårdsföreningen erbjuder hör även rådgivning.

4 §. *Krav på opartiskhet.* Det i paragrafen ingående kravet på opartisk behandling av skogsägarna baserar sig på skyldigheten i den föreslagna 8 § att betala skogsvårdsavgift. Sålunda får en skogsvårdsförening eller dess anställda när de tillhandahåller tjänster som främjar skogsbruket eller gäller virkesproduktion eller virkeshandel inte beakta t.ex. att skogsägaren är medlem i eller aktivt verksam i föreningen. Om skogsägaren i enlighet med den föreslagna 6 § utträder ur föreningen, får detta inte försvaga hans möjligheter att få tjänster. Skogsägarens yrke

eller boningsort får inte heller inverka på möjligheterna att få tjänster. Förpliktelsen att alla skall ha lika rätt till tjänster gäller även prissättningen av tjänsterna.

I praktiken förekommer det situationer då efterfrågan på tjänster tillfälligt överstiger skogsvårdsföreningens möjligheter att snabbt tillhandahålla tjänster. Föreningen skall då objektivt och enligt motiverad prövning besluta om verksamhetens inriktning.

I samband med virkeshandel skall skogsvårdsföreningen behandla virkesköparna lika, oberoende t.ex. av de virkessortiment som köps, företagets storlek, verksamhetens omfattning eller äganderättsförhållandena. Kravet på opartiskhet betyder inte att skogsvårdsföreningen inte skall utreda köparnas soliditet eller andra dyliga faktorer som inverkar på transaktionen och meddela dessa uppgifter till den skogsägare som begärt tjänsten.

Den i paragrafen nämnda förpliktelsen att iaktta opartiskhet vid virkeshandel skall gälla skogsvårdsföreningens egna åtgärder. Kravet att handla i enlighet med skogsägarens vilja och intresse skall gå före förpliktelsen att iaktta opartiskhet, så att skogsvårdsföreningen skall respektera de kundförhållanden och förfaringssätt som skogsägaren uppger för den.

Enligt 2 mom. kan avvikelser från förpliktelsen att iaktta opartiskhet göras när skogsvårdsföreningar sammanslås. Bestämmelsen behövs, eftersom skogsvårdsföreningarnas förmögenhetsställning varierar avsevärt även inom samma område. För att utjämna skillnaderna i förmögenhet skall det vara möjligt att inom en sammangående skogsvårdsförenings område uppbära skogsvårdsavgift av annan storlek under högst tre år efter sammanslagningen. Inom verksamhetsområdet för den skogsvårdsförening som var verksam före sammanslagningen skall skogsvårdsavgift av annan storlek dock inte kunna uppbäras ens efter sammanslagningen.

5 §. *Skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden.* Redan länge har man inom det enskilda skogsbruket haft som mål att förstora skogsvårdsföreningarna så att deras antal skulle understiga hundra. Större föreningar än de nuvarande har ansetts öka möjligheterna att effektivisera och rationalisera verksamheten och sålunda även att använda skogsvårdsavgifterna mer effektivt.

Utvecklingen i fråga om att minska antalet skogsvårdsföreningar har dock varit synner-

ligen långsam, så att mer betydande sammanslagningar av skogsvårdsföreningar har skett först under de allra senaste åren. Det finns ännu 265 skogsvårdsföreningar.

Tillräckligt stora verksamhetsområden för skogsvårdsföreningarna förbättrar föreningarnas möjligheter att vara effektiva serviceorganisationer för skogsägarna samt främjare av en fungerande virkesproduktion och virkesmarknad. Stora områden underlättar även de nuvarande, små skogsvårdsföreningarnas ekonomiska problem samt gör det möjligt att effektivera verksamheten genom att kostnader inbesparas bl.a. i fråga om mångsidigare service och specialkunnande, utvecklande av datasystemen och förvaltningsförfarandena samt servicen till skogsägare bosatta på annan ort. En effektiv praktisk verksamhet kan åstadkommas med moderna ledarskapsmetoder. Inom ett stort verksamhetsområde försvagas inte heller servicens närhet, eftersom servicen åt skogsägarna på lokalnivå alltjämt kan säkerställas genom en bekant egen rådgivare som bor nära.

Strävandena att förstora skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden bör främjas även genom lag, eftersom rationaliseringen av skogsvårdsföreningarnas storlek annars torde framskrida i en takt som är oändamålsenligt långsam med tanke på ett effektivt utnyttjande av de lagstadgade skogsvårdsavgifterna. När verksamhetsområdet är tillräckligt stort är det möjligt att med de inom området inflytande skogsvårdsavgifterna och andra inkomster skaffa tillräckligt personal och andra resurser för att skogsvårdsföreningens syfte och uppgifter skall kunna förverkligas. Detta betyder att antalet skogsvårdsföreningar klart skall understiga 100. Dessutom bör skogsvårdsföreningens gränser så långt möjligt följa andra förvaltningsgränser, såsom kommunens, skogscentralens och länets gränser.

Enligt paragrafen skall skogscentralen på ansökan fastställa gränserna för skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden, varvid de skall sträva efter det ovan nämnda målet. Eftersom det är fråga om beslutsfattande i ett enskilt ärende som direkt berör en enskild sammanslutning, skall enligt 5 § lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (1474/1995) verksamhetsområdet fastställas av en sådan anställd vid skogscentralen som avgör myndighetsärenden.

Det är ändamålsenligt att i en förordning

som utfärdas med stöd av lagen precisera bestämmelsen om skogsvårdsföreningens verksamhetsområde. T.ex. för åstadkommande av geografiskt eller språkligt enhetliga områden skall avvikelser, på samma sätt som nu, kunna göras från föreningens minimistorlek och förutsättningen beträffande förvaltningsgränser.

6 §. *Medlemskap i skogsvårdsföreningar.* Många faktorer talar för att man borde få möjligast många skogsägare att bli medlemmar i en skogsvårdsförening. Man skulle ändå vara skyldig att avlägga skogsvårdsavgift, så det skulle vara naturligt att skogsägarna också får bestämma om föreningens ärenden. I och med att strukturförändringen bland skogsägarna fortsätter, är det skäl att fästa uppmärksamhet vid att skogsägarna i skogsvårdsföreningen förvaltning är möjligast mångsidigt representerade.

Skogsvårdsföreningen kan med sin verksamhet för att främja skötseln och användningen av skogarna lägga grunden också för den skogscertifiering som håller på att utvecklas.

Med skogscertifiering avses förfarande där en obunden tredje part utför granskningar med avseende på huruvida skötseln och användningen av skogarna motsvarar på förhand fastställda ekologiska, ekonomiska, sociala och andra standard. Man kan också säga att ett skogscertifikat är ett intyg som givits av en obunden part för att skogarna sköts och använts enligt principerna för ut hållighet.

Tills vidare har de skogar som certifierats i vissa länder huvudsakligen varit vidsträckt skogsområden, såsom stora fastigheter, samfälliga skogar eller koncessionsområden. Som bäst utvecklas arrangemang som lämpar sig för mindre skogsinnehav. Enligt det förslag som gäller för Finland har man tänkt att certifieringen verkställs främst som gruppcertifikat, då de sökande skulle vara till exempel skogsvårdsföreningarnas förbund eller skogsvårdsföreningarna.

Förutsättningarna för skogscertifiering förbättras, om en möjligast stor del av skogsägarna är medlemmar i en skogsvårdsförening. Skogsvårdsföreningen kan på ett effektivt sätt informera om certifieringen till de skogsägare som är dess medlemmar. För skogsägaren är det lättare att ansluta sig till certifieringen genom skogsvårdsföreningen. De skogsägare som inte är medlem i en skogsvårdsförening måste separat förbinda

sig till certifieringen.

I 10 a § regeringsformen bestäms om föreningsfrihet. Var och en har bl.a. rätt att tillhöra eller inte tillhöra föreningar. I regeringens proposition med förslag till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd) konstateras att den i grundlagen tryggade föreningsfriheten i främsta rummet gäller sådana ideella föreningar som avses i föreningslagen (503/1989). Syftet med bestämmelsen är inte att hindra att offentligrättsliga föreningar stiftas för offentliga uppdrag, men även i dessa fall bör man förhålla sig avhållsamt till tvångsmedlemskap.

Grundlagsutskottet anser i sitt betänkande om förslaget till ändring av grundlagarnas stadganden om de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUB nr 25/1994 rd) att de grundläggande fri- och rättigheterna i regel inte är avsedda som absoluta rättigheter, utan att de i vissa situationer kan inskränkas. Det kan dock inte stadgas genom vanlig lag om en inskränkning av kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet. Även i fråga om en inskränkning som gäller en grundläggande fri- eller rättighets randområden bör stadgas genom lag. Inskränkningen bör ha tydliga gränser och vara exakt definierad. Inskränkningen bör basera sig på ett vägande samhällligt behov. Inskränkningen bör vara förenlig med kravet på proportionalitet. Vid inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna bör tillräckliga rättsskyddsarrangemang säkerställas.

I 3 kap. föreningslagen bestäms om medlemskap. I fråga om skogsvårdsföreningar kommer man på vissa punkter att avvika från vad som i föreningslagen bestäms om medlemskap. Tvångsmedlemskap föreslås likväl inte, eftersom det vore en inskränkning i den kärna av grundläggande fri- och rättigheter som 10 a § regeringsformen tryggar. Eftersom en skogsägare kommer att vara tvungen att betala skogsvårdsavgift oberoende av om han är medlem i en skogsvårdsförening eller inte, skall alla skogsägare som betalar skogsvårdsavgift till en skogsvårdsförening anses vara medlemmar i föreningen, om de inte avböjer medlemskap. En skogsägare skall inte behöva ansöka om medlemskap i en skogsvårdsförening och skogsvårdsföreningens styrelse skall inte godkänna skogsägare som medlemmar på det sätt som föreningslagen föreskriver. Det föreslagna förfarandet är enklare i förvalt-

ningshänseende än vad som anges i föreningslagen. För ändringen talar även det att nuvarande praxis har gett skogsägarna felaktiga uppfattningar om medlemskapet. T.ex. i 64 § jaktlagen (615/1993) bestäms på motsvarande sätt om medlemskap i en jaktvårdsförening.

Medlemskapet skall anses börja när skogsvårdsföreningens verksamhetsområde har fastställts och föreningen har antecknats i föreningsregistret, om inte skogsägaren har anmält att han avböjer medlemskap. När äganderätten till skog övergår på någon annan anses den gamla ägarens medlemskap i skogsvårdsföreningen upphöra och den nya ägarens medlemskap börja när äganderätten till fastigheten har överförts. Skogsvårdsföreningen skall vara skyldig att föra en medlemsförteckning som avses i 11 § föreningslagen. Medlemskapet i en skogsvårdsförening skall inte medföra förpliktelser för skogsägarna, eftersom medlemmarna i en registrerad förening enligt 6 § 2 mom. föreningslagen inte ansvarar för föreningens förpliktelser. Däremot ger medlemskapet skogsägarna rätt att delta i beslutsfattandet i föreningen. Eftersom skogsägarna skall behandlas opartiskt, skall även sådana skogsägare som på grund av sitt ringa skogsinnehav inte behöver betala skogsvårdsavgift, ha rätt att bli medlemmar i skogsvårdsföreningen. Därvid iaktas förfarandet i 12 § föreningslagen.

Eftersom medlemskapet i en skogsvårdsförening regleras på ett sätt som avviker från föreningslagen, bör det även vara enklare att utträda ur en skogsvårdsförening än vad som anges i föreningslagen. En skogsägars medlemskap i en skogsvårdsförening skall upphöra när han underrättat föreningen om sitt utträde. I skogsvårdsföreningens stadgar skall inte kunna bestämmas att anmälan om utträde träder i kraft först efter en bestämd tid och skall rätten till utträde inte heller på annat sätt kunna begränsas. Skogsägaren skall även på förhand kunna anmäla att han inte önskar höra till en skogsvårdsförening som stiftas och inte ännu har registrerats. Utträde skall anmälas skriftligen hos skogsvårdsföreningen. Anmälan om utträde skall även kunna göras så som bestäms i 13 § föreningslagen.

Skogsvårdsföreningens rätt att utesluta en medlem föreslås vara snävare än enligt föreningslagen. Om en skogsägare har betalt sin skogsvårdsavgift, skall han inte kunna uteslutas ur föreningen. En skogsägare som

inte betalt sin avgift eller som har betalt den först vid utsökning skall kunna uteslutas i enlighet med 14 och 15 § föreningslagen. Utträde eller uteslutning ur skogsvårdsföreningen skall dock inte inverka på skyldigheten att betala skogsvårdsavgift, med undantag av sådana skogsägare som inte annars skulle påföras skogsvårdsavgift på grund av att de äger så litet skogsmark. En skogsägare som utträtt eller uteslutits ur en skogsvårdsförening skall även ha samma rätt som andra medlemmar att få tjänster av skogsvårdsföreningen. Om en skogsägare som utträtt eller uteslutits ur skogsvårdsföreningen på nytt önskar bli medlem i samma skogsvårdsförening, skall förfarandet i 12 § föreningslagen iaktas.

7 §. *Verksamhet inom virkeshandel och drivning.* Skogsvårdsföreningarnas roll inom virkeshandeln fordrar särskild reglering, eftersom någon skogsvårdsförening annars kunde agera på ett sätt som inte kan anses vara ändamålsenligt med tanke på föreningarnas verksamhet. Behovet av reglering accentueras även av att sådan virkeshandelsverksamhet som en skogsvårdsförening idkar utan att den baserar sig på uppdrag av en skogsägare kunde strida mot någon skogsägars intresse.

I 1—3 mom. bestäms om de principer som i verksamhet i anslutning till virkeshandel begränsar skogsvårdsföreningens frihet att agera som en sådan sedvanlig förening som avses i föreningslagen. Begränsningarna motiveras av att skogsvårdsföreningarna, i motsats till andra föreningar, i form av skogsvårdsavgifter får en med offentlig jämförbar finansiering samt av att skogsvårdsföreningarna på grund av sitt syfte i alla förhållanden skall ställa skogsägarnas intresse framom föreningens eget intresse.

I 1 mom. bestäms på motsvarande sätt som i gällande lag att en skogsvårdsförening inte får idka handel genom att köpa eller sälja avverkningsrätter eller virke för egen räkning eller idka annan sådan näringsverksamhet som inte är nödvändig med tanke på föreningens syfte eller uppgifter. För att skogsvårdsföreningens roll inom virkeshandelsverksamhet skall förbli klar, förutsätts för de avtal som en skogsvårdsförening ingår om virkeshandel, med undantag av avtal som gäller energivirke eller sådant virke som levereras till småföretag inom skogsvårdsföreningens verksamhetsområde för deras egen förädlingsverksamhet, att skogsä-

garna ger skriftlig fullmakt eller ett uppdrag, som skogsvårdsföreningen skall följa. Som en skogsägars skriftliga fullmakt skall betraktas även ett tills vidare gällande avtal mellan skogsägaren och skogsvårdsföreningen om utförande av avverkning och skogsvårdsarbeten. Det är inte tillåtet att överföra fullmakten.

För främjande av användningen av energivirke och småskalig träförädling föreslås för dessa verksamheter en vidare reglering än för annan verksamhet som en skogsvårdsförening idkar inom virkeshandel. Som energivirke skall förutom virke som är avsett till bränsle betraktas även sådant gagnvirke som tillvaratas från samma stämplingspost. En förutsättning skall dock vara att från stämplingsposten tillvaratas en mindre mängd gagnvirke än sådant virke som är avsett till bränsle. Med småföretag avses ett företag vars huvudnäringsgren är träförädling och som under de senaste åren har använt i genomsnitt under 3000 kubikmeter virke per år. Endast råvirke skall beaktas.

Det bör anses vara viktigare att skogsvårdsföreningarnas roll inom virkeshandeln är klar och att den situationen undviks att en konflikt råder mellan föreningens intresse och den skogsägars intresse som erbjuder virke för marknaden, än att skogsvårdsföreningen för egen räkning kan ingå t.ex. leveransavtal med virkesköpare. Det skall alltså vara möjligt för skogsvårdsföreningarna att ingå leveransavtal, liksom även andra preciserade kvantitets- eller köpeavtal med köparna, men avtalen skall basera sig på skriftliga fullmakter och uppdrag som skogsvårdsföreningen fått av skogsägarna, så att en skogsvårdsförening när den ingår avtal klart gör det för skogsägarnas räkning. De fullmakter och uppdrag som skogsägarna ger skall täcka de ovan avsedda avtalen helt. Skogsvårdsföreningen kan också verkställa samförsäljning av virke genom att skriftligt skaffa uppdrag av skogsägarna.

För att skogsvårdsföreningens roll skall hållas klar inom såväl virkeshandel som drivning i samband därmed bestäms i paragrafen att skogsvårdsföreningen i dessa uppgifter kan ge fackmannahjälp och service bara till säljaren, inte för egen räkning till köparen, utom i fråga om energivirke och sådant i 1 mom. avsett virke som småföretag inom verksamhetsområdet behöver.

Sådan drivning som skogsvårdsföreningen företar är ofta väl motiverad på sådana sär-

skilda ställen som det annars vore svårt att marknadsföra och där skogsägarna inte företar drivning på eget hand samt även i andra sådana fall då skogsägarna uttryckligen behöver och önskar drivningstjänster av skogsvårdsföreningen. Å andra sidan uppfyller skogsvårdsföreningens drivningstjänst inte det krav på opartisk service som anges i 4 §, ty bara en liten del av skogsägarna behöver och anlitar skogsvårdsföreningens drivningstjänst, såsom man kunnat konstatera av en undersökning av skogsägarnas servicebehov. Skogsvårdsföreningen kan inte och det vore inte heller ändamålsenligt att tillhandahålla drivningstjänster för mer än en liten del av skogsägarna.

Sådana drivningstjänster som skogsvårdsföreningen utan uppdrag av skogsägarna ger köparna och som inbegriper avtalsbaserad anskaffningsservice tjänar ofta närmast skogsvårdsföreningens eget intresse och även sådana köparens intresse som inte har någon egen drivningsorganisation. Vid dylik drivning, i motsats till drivning som sker på uppdrag av skogsägaren, förblir skogsvårdsföreningens roll vid kvalitetskontrollen i fråga om drivningen inte heller tydlig. Kvalitetskontrollen i fråga om drivningen bör dock numera med tanke på skogsägarens intresse anses vara en av de viktigaste tjänsterna som skogsvårdsföreningarna ger.

Skogsvårdsföreningens egen drivningsverksamhet kan även råka i konflikt med uppgiften att främja skogsägarnas egen aktivitet. Dessutom är även ekonomiska risker förknippade med att på avtalsbasis förbinda sig till en omfattande maskinell drivningsverksamhet. Likaså kunde en dylik drivningsverksamhet minska skogsvårdsföreningarnas aktivitet och möjligheter att i lagstadgade uppgifter främja virkesproduktionen. Därför bestäms i paragrafen att på samma sätt som inom virkeshandel får den service som skogsvårdsföreningen ger en skogsägare inte heller vid drivning försämra den fackmannahjälp som ges för skogsägarnas skogsvårdande uppgifter, t.ex. genom att föranleda nedsatt effektivitet vid utförandet av de sist nämnda uppgifterna.

På grund av de ovan nämnda synpunkterna skall skogsvårdsföreningen vid drivning, utom i fråga om energivirke och i 1 mom. avsett virke som småföretag inom verksamhetsområdet behöver, alltid agera på uppdrag av skogsägarna och i deras namn. Utgående från denna princip skall skogsvårdsförening-

arna alltså även kunna sköta drivningen för andra sådana virkesköpare som inte har någon egen drivningsorganisation.

En sammanslutning som huvudsakligen idkar virkeshandel och t.ex. köper eller förmedlar virke, ingår leveransavtal eller bedriver virkesexport skall inte anses idka sådan näringsverksamhet som är nödvändig med tanke på skogsvårdsföreningens syfte eller lagstadgade uppgifter. Därför och även för att skogsvårdsföreningens roll vid virkeshandel skall förbli klar, bestäms i tredje momentet att skogsvårdsföreningen inte direkt eller indirekt får vara delägare eller medlem i en sammanslutning som bedriver virkeshandel och inte heller genom en dylik sammanslutning får idka sådan virkeshandelsverksamhet som strider mot lagen. Om skogsvårdsföreningen likväl äger skog, skall föreningen för skötsel av sina skogstillgångar t.ex. kunna bli medlem av ett andelslag som köper virke bara av sina medlemmar. Däremot skall skogsvårdsföreningen inte kunna vara medlem i ett sådant förbund av skogsvårdsföreningar eller i en annan sammanslutning som är delägare eller medlem i en sammanslutning som huvudsakligen bedriver virkeshandel. Skogsvårdsföreningen skall naturligtvis kunna vara medlem i en sammanslutning som idkar handel med energivirke eller sådan annan virkeshandel som enligt 1 mom. är tillåten för en skogsvårdsförening såsom till exempel virkeshandel som idkas med skogsägarnas skriftliga fullmakter.

Det är inte heller tillåtet för en medlem av skogsvårdsföreningens styrelse eller en anställd att idka sådan verksamhet eller sköta sådana uppgifter som kan stå i konflikt med skogsvårdsföreningens syfte eller dess uppgifter som avses i 3 §. I vissa fall kan de ovan nämnda begränsningarna i någon mån gälla även fullmäktige.

Skogsvårdsföreningen skall föra en förteckning över de småföretag till vilka det har levererat virke för egen räkning samt även varje år till skogscentralen göra anmälan om dessa leveranser.

Formerna för och förfarandena vid virkeshandel och drivning utvecklas hela tiden. Det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet skall vid behov kunna meddela allmänna föreskrifter om skogsvårdsföreningarnas samt deras förtroendevalda och anställda verksamhet inom virkeshandel och drivning.

8 §. *Grunderna för skogsvårdsavgiften.* I

paragrafen bestäms om skyldigheten att betala skogsvårdsavgift och definieras grunderna för påförande av skogsvårdsavgift. I skogsvårdsavgift skall betalas skogsägarvis en grundavgift och en hektarbestämd avgift. Grundavgiften skall vara lika stor i hela landet, medan den hektarbestämda avgiften är olika inom fyra olika zoner. Med undantag av den nordligaste zonen är zonerna desamma som enligt förordningen om finansiering av hållbart skogsbruk.

Med grundavgiften är avsikten att säkerställa främst allmän information om skogsbruk till varje skogsägare samt allmänna förutsättningar för erhållande av service. Grundavgiftens storlek skall i lagen bestämmas i förhållande till det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i hela landet under de tre år som föregår beslutsfattandet. Det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet skall varje år fastställa det nämnda medeltalet utgående från uppgifter som skogsforskningsinstitutet lämnat. När storleken av grundavgiften övervägdes fäste man uppmärksamhet vid att avgiften bör vara skäligen på lägenheter med liten areal.

Storleken av den hektarbestämda avgiften skall vara avvägd enligt samma medelrotpris per kubikmeter virke som iaktas när grundavgiften bestäms. Den hektarbestämda avgiften fastställs zonvis.

Enligt gällande lag baserar sig skogsvårdsavgiftens storlek på den nettoavkastning av skogsmark som beräknats för den arealbaseerade skogsbeskattningen. Med avvikelse från gällande lag skall avkastningen av skogen inte vara grund för skogsvårdsavgiften utan arealen. Ändringen beror på att arealen bättre anses ge en bild av behovet av skogsvårdsföreningens service och av arbetsåtgången. Förfarandet är också enklare än det nuvarande.

De zonvisa beloppen för den hektarbestämda skogsvårdsavgiften kommer att fastställas så att de tillsammans med skogsägarvis grundavgift utgående från de senaste årens virkespriser i hela landet motsvarar ett inflöde om 120 milj. mk i skogsvårdsavgifter. Åren 1993—1995 inflöt i skogsvårdsavgifter i genomsnitt 120 milj. mk, vilket belopp dock borde ha varit 124 milj. mk för att skogsvårdsföreningarna inom alla skogsnämnders områden i genomsnitt skulle ha nått minst nollresultat.

Den övre gräns som lagen möjliggör för totalinflödet var under de motsvarande åren i

genomsnitt 164 milj. mk. Åren 1993—1995 skulle totalinflödet vid den nedre gränsen enligt gällande lag i genomsnitt ha varit ca 55 milj. mk. Åren 1990—1992 inflöt i skogsvårdsavgifter i genomsnitt 161 milj. mk per år, vilket inbringade ett överskott om i genomsnitt 23 milj. mk. Sålunda skulle skogsvårdsföreningarna inom alla skogsnämnders områden då i genomsnitt ha uppnått ett nollresultat, om 138 milj. mk hade influtit i skogsvårdsavgifter.

Övergången till zonvisa belopp för den hektarbestämda skogsvårdsavgifter medför sänkning av de nuvarande högsta möjliga skogsvårdsavgifterna. I de södra delarna av landet sjunker den övre gränsen mer än i de norra delarna. Även på skyddsskogsområdet som avses i 12 § skogslagen påbörjas uppbörd av skogsvårdsavgift. I fråga om de i norra Finland verksamma skogsvårdsföreningarnas ekonomi bör observeras att det stöd som numera beviljas dem av de fjärdedels skogsvårdsavgifter som inflyter kommer att upphöra.

Ett maximibelopp skall även bestämmas för det totalbelopp som en skogsägare erlägger till en skogsvårdsförening i hektarbestämd skogsvårdsavgift. Detta är motiverat, eftersom de största lägenheternas behov av att anlita den service som skogsvårdsföreningarna finansierar med skogsvårdsavgifter inte motsvarar den skogsvårdsavgift som direkt i proportion till arealen uppbärs av dem. Avsikten med avgiftens maximibelopp är att skogsägarvis avgift inte skall bli oskälig.

9 §. *Lättnader i skogsvårdsavgiften.* Den skogsvårdsavgift som nuförtiden uppbärs varierar mellan 2 och 6 % av skogens nettoavkastning. Med stöd av 61 § regeringsformen bör beloppen av skogsvårdsavgiften bestämmas noggrannare än nu på lagnivå. För att ta hänsyn till variationer t.ex. i förhållandena inom skogsbruket, speciellt i skogsbrukets avkastning och å andra sidan i skogsvårdsföreningarnas aktiviteter, kan den hektarbestämda avgiften sänkas. Grunderna för sänkning bestäms genom beslut av det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet.

Eftersom de förhållanden som inverkar på virkesproduktionen och på skogsvårdsföreningarnas övriga verksamhet varierar kraftigt i olika delar av landet, är det ändamålsenligt att i fråga om den markareal som kan användas till skogsbruk i olika delar av landet fastställa olika minsta arealer för vilka

skogsvårdsavgift skall betalas. Fastställandet av dessa minsta arealer skall basera sig på den länsbaserade områdesindelningen. De minsta arealerna kommer ungefärligen att motsvara den nuvarande situationen i fråga om skyldigheten att betala skogsvårdsavgift. Skyldigheten har bestämts utgående från den minsta avkastningen (20 m³/år). Därför kommer antalet skogsägare som är skyldiga att betala skogsvårdsavgift att förbli i stort sett oförändrat i hela landet.

Enligt 12 § i gällande förordning om skogsvårdsföreningar skall skogsvårdsföreningen av en skogsägare som blivit medlem i föreningen och på grund av sin obetydliga skogsareal inte behöver betala skogsvårdsavgift uppbara en avgift som till storleken motsvarar skogsvårdsavgiften. Denna praxis är inte ändamålsenlig, eftersom i fråga om uppbörden av avgiften en dylik skogsägare inte har tillgång till samma rättsskyddsmedel som de skogsägare som betalar skogsvårdsavgift. Av denna orsak föreslås en bestämmelse enligt vilken en skogsägare som blivit medlem i en skogsvårdsförening och som på grundval av sin ringa skogsareal inte behöver betala skogsvårdsavgift skall vara skyldig att betala skogsvårdsavgiftens grundavgift. För ägarna av de allra minsta skogsbruksenheter skall skyldigheten att betala skogsvårdsavgift sålunda vara beroende av om de är medlemmar i skogsvårdsföreningen. Skyldigheten att betala skogsvårdsavgiftens grundavgift skall börja vid ingången av det följande kalenderåret efter att skogsägaren blivit medlem och upphöra vid utgången av det kalenderår då skogsägaren har utträtt eller uteslutits ur skogsvårdsföreningen.

10 §. *Befrielse från skogsvårdsavgift.* När gällande lag om skogsvårdsföreningar stiftades ansågs det att skogsvårdsföreningarnas verksamhet indirekt gagnar även de skogsägare som inte anlitar föreningarnas service och inte är medlemmar. Dessa skogsägare, som under dåvarande förhållanden närmast var skogsindustriföretag och staten, hade under vissa förutsättningar rätt att betala bara en fjärdedel av skogsvårdsavgiften. Eftersom förhållandena förändrats anses det inte längre finnas grunder för ett system med fjärdedels skogsvårdsavgifter. Eftersom det belopp som skulle inflyta i dylika avgifter enligt de nya bestämmelserna skulle utgöra bara en bråkdel av det nuvarande beloppet, föreslås att i stället för rätt att betala en fjärdedels skogsvårdsavgift skall befrielse från

hela avgiften kunna beviljas. En omständighet som talar för förslaget är även att förvaltningen förenklas. Samtidigt föreslås dock att förutsättningarna för avgiftsbefrielse skall bli i någon mån strängare än förutsättningarna för betalning av en fjärdedels skogsvårdsavgift.

Av en skogsägare som befriats från skogsvårdsavgift skall vid skötseln och användningen av skogarna förutsättas planmässighet och en klart bättre nivå än den genomsnittliga nivå som de övriga skogsägarna inom skogscentralens område iakttar. Försummas att iaktta skogslagen skall inte kunna godtas och inte heller större brister i fråga om skogsförnyelse, plantskogsskötsel eller förstagallring. Vid prövningen skall utnyttjas närmast de skogsvårdsrekommendationer som utarbetats av Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio. Kravet på en god skogsvård skall ställas i relation till den skogsmarksareal som skogsägaren äger. Dessutom förutsätts att en skogsfackman är tillgänglig i verksamheten, om skogsägaren eller maken inte själv har tillräcklig utbildning inom skogsbranschen.

Befrielse från skogsvårdsavgift skall förutsätta att skogen används på ett sätt som kan anses vara bra. Med detta avses bl.a. att den skogsbruksplan som nämns i 1 mom. följs i stora drag, om den har uppgjorts med beaktande av de hållbara avverkningsmöjligheterna på skogsbruksenheten. Som god användning av skogen kan inte betraktas en sådan situation då det på skogsbruksenheten i förhållande till dess storlek finns betydande outnyttjade avverkningsmöjligheter. Vid prövningen skall beaktas avsättningsmöjligheterna för virket samt faktorer som gäller bevarandet av skogens biologiska mångfald, landskapsvärden och skyddsprogrammen.

I paragrafen skall med skogsbruksplan avses detsamma som i 36 § förordningen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral. Skogsbruksplanen skall inte vara formbunden. Skogsbruksplanen baserar sig på de egna mål som skogsägaren uppställt för skogsbruket och kan därför i vissa fall strida mot en god skötsel och användning av skogarna. I dylika konfliktsituationer skall kravet på en god skötsel och användning gå före kravet på att i huvuddrag följa skogsbruksplanen.

Skogsägaren skall ha skött sin skog utan att anlita skogscentralen eller skogsvårdsföreningen eller deras yrkeskunniga personal. I

sin egen eller makens skog skall dock en skogsfackman som är anställd hos en skogscentral eller skogsvårdsförening kunna vara den skogsfackman som avses i paragrafen. Eftersom planeringen, arbetsledningen och genomförandet i fråga om gemensamma projekt som avses i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk är sådan verksamhet som är föremål för konkurrens och förutsätter ofta osedvanligt stora kunskaper och färdigheter beträffande skogsbruk och förvaltning, skall det vara tillåtet för skogsägaren att i dessa uppgifter anlita skogscentralen eller skogsvårdsföreningen. Detsamma gäller anlita av skogsvårdsföreningens och skogscentralens service skogsbruksplanering som baserar sig t.ex. på satellit- och flygbildsteknik. Det skall även vara möjligt att anlita skogscentralens sakkunskap om miljöfrågor och juridiska frågor.

Anlita av skogsvårdsföreningens service skall granskas särskilt för varje förenings verksamhetsområde. Sålunda skall en skogsägare som äger skog inom flera skogsvårdsföreningars områden kunna befrias från skogsvårdsavgift för skog inom någon förenings område och inom ett annat område anlita skogsvårdsföreningens service och vara medlem i föreningen. En skogsägare skall med en enda ansökan hos skogscentralen kunna ansöka om befrielse från skogsvårdsavgift för alla lägenheter inom centralens verksamhetsområde. I detta fall gäller beslut om befrielse även de lägenheter inom skogscentralens verksamhetsområde som kommer till en sådan skogsägarens ägo som fått befrielse från skogsvårdsavgift så länge befrielsen gäller. Beslut om befrielse från skogsvårdsavgift skall fattas vid en åtskild myndighetsfunktion vid skogscentralen. Vid beredningen av beslutet skall den skogsvårdsförening som är part i frågan beredas tillfälle att bli hörd.

En god och planmässig skogsvård inbegriper även kontinuitet. En god skogsvård skall vara praxis. Kravet på kontinuitet anses vara uppfyllt, om skogsägaren under fem år har skött skogen enligt skogsbruksplanen och med beaktande av principerna för en god skötsel och användning utan att ha anlitat skogscentralen, skogsvårdsföreningen eller deras fackpersonal. Kravet på kontinuitet anses vara uppfyllt även om en skogsägare, som tidigare varit befriad från skogsvårdsavgift för sina skogstillgångar, ansöker om den nämnda rätten för ett nytt område som han

förvärvat och han har ombesörjt en skogsbruksplan för området och börjat avhjälpa eventuella brister i fråga om skogsvården.

För befrielse från skogsvårdsavgift förutsätts att en skogsfackman vid behov finns tillgänglig vid skötseln och användningen av skogarna. Med en skogsfackman skall avses en person som har avlagt skogsbruksteknikers examen eller en högre examen inom skogsbranschen eller en motsvarande tidigare examen. På grund av att branschen förändras snabbt skall det förutsättas att personen aktivt deltar i arbetslivet. Att en skogsfackman är tillgänglig skall bevisas genom ett skriftligt avtal, om saken inte framgår av personens ställning. En skogsfackman behöver inte finnas tillgänglig, om skogsägaren eller maken själv har tillräcklig utbildning inom skogsbranschen. Som tillräcklig utbildning inom skogsbranschen skall betraktas skogsbruksföretagares examen eller motsvarande examen. Alternativt skall skogsägaren genom ett fristående prov ha kunnat visa att han behärskar motsvarande kunskaper och färdigheter.

Nu mera är Forststyrelsen utan särskild ansökan berättigad att betala en fjärdedels skogsvårdsavgift. Eftersom Forststyrelsen har ombildats till ett affärsverk och skötseln och användningen av skogarna i dess besittning skall ske enligt skogslagen, är det motiverat att även Forststyrelsen skall ansöka om befrielse från skogsvårdsavgiften. Mark som kan användas till skogsbruk och som ägs av staten finns i någon mån även i andras än Forststyrelsens besittning. På dessa områden tillämpas naturligtvis samma bestämmelser.

I förordningen preciseras hur ansökan om befrielse från skogsvårdsavgift görs samt hur befrielsen beviljas och återkallas. Sökanden skall i ansökningen utreda att förutsättningarna finns. Skogscentralen skall vid behov kunna förrätta syn i sökandens skog, och sökanden skall underrättas om detta minst sju dagar i förväg. Ansökningarna skall behandlas i brådskande ordning. Om skogsägaren blir medlem i skogsvårdsföreningen eller om det annars inte längre finns förutsättningarna för befrielse från skogsvårdsavgiften, skall skogscentralen återkalla befrielsen. Om befrielse från skogsvårdsavgift har beviljats för skogsägarens samtliga lägenheter inom skogscentralens verksamhetsområde vore skogsägaren skyldig att på begäran leverera åt skogscentralen en förteckning på den lägenheter som kommit till hans ägo

unden den tid befrielsen är i kraft.

11 §. *Redovisning av avgifter.* Skogsvårdsföreningen skall få 98 % av de skogsvårdsavgifter som uppbärs inom dess verksamhetsområde. För att föreningen skall få avgifterna förutsätts på samma sätt som enligt gällande lag att föreningens verksamhetsområde har fastställts. Enligt nuvarande praxis skall skatteförvaltningen få två procent av skogsvårdsavgifterna som ersättning för uppbörden och redovisningen. När en ny skogsvårdsförening stiftas skall föreningen kunna få skogsvårdsavgifter sedan föreningens verksamhetsområde har fastställts, även om föreningen inte ännu är registrerad. De personer som handlar på föreningens vägnar ansvarar i detta fall personligen för att medlen används för de syften som anges i denna lag. Det finns behov av att förkorta den tid som förflyter mellan uppbörden och redovisningen av skogsvårdsavgifterna.

Närmast i samband med ikraftträdandet av denna lag kan det uppstå en sådan situation att det för något område inte finns en skogsvårdsförening med fastställt verksamhetsområde. De skogsvårdsavgifter som uppbärs för sådana områden är det ändamålsenligt att redovisa till skogscentralen för användning på det sätt som anges i 12 §.

Skogscentralerna föreslås inte längre få de medel som inflyter i fjärdedelsavgifter, eftersom uppbörden av dem frångås. Under de senaste åren har i fjärdedelsavgifter influtit ungefär tio miljoner mark i året.

12 §. *Användning av medlen.* Bestämmelsen om användningen av skogsvårdsavgifterna baserar sig på syftet med skogsvårdsföreningar. Avsikten med skogsvårdsavgifterna är främst att skapa allmänna förutsättningar för skogsägarna att bedriva ett lönsamt och hållbart skogsbruk och sålunda även att främja samhällets syften.

Skogsvårdsavgifterna skall vara särskilt avsedda för främjande av sådana åtgärder som är viktiga för virkesproduktionen. Medlen skall få användas till att främja en hållbar skötsel och användning av skogarna samt till att trygga förutsättningarna för deras biologiska mångfald. Utöver de primära användningssyften som föreslagits för skogsvårdsavgiften, dvs. allmän rådgivning, utbildning, information och förvaltning, skall avgifterna kunna användas även till vissa sådana skogspolitiskt viktiga uppgifter som bestäms närmare genom förordning. Dyliga uppgifter vilkas kostnader skall kunna stödas

med skogsvårdsavgiften skall vara t.ex. rådgivning i skogsbruksfrågor till en enskild skogsägare, kartläggning av sådana särskilt viktiga livsmiljöer som avses i 10 § skogslagen samt planering och arbetsledning i fråga om åtgärder som gäller dessa livsmiljöer samt planering och arbetsledning i fråga om skogsvårdsarbeten på små bestandsfigurer och i ogynnsamma förhållanden. I andra fall kunde kostnaderna för de nämnda arbetena bli så höga att utförandet av arbetena även-tyras.

För främjande av användningen av skogarna och en fungerande virkesmarknad bestäms i paragrafen att skogsvårdsavgiften får användas till uppgörande av virkesförsäljningsplaner. För annan virkeshandelsverksamhet får avgiften dock inte användas.

De ovan nämnda begränsningarna av användningen av skogsvårdsavgifterna förutsätter att det enligt skogsvårdsföreningens bokföringssystem är möjligt att fördela kostnaderna på rätt sätt. Dessutom bör särskild uppmärksamhet fästas vid att grunderna för prissättningen av de arbeten för vilka skogsvårdsavgifter inte får användas, har fastställts enligt faktiska och företagsekonomiska principer som även täcker allmänna kostnader. Vid bedömningen av om de allmänna kostnaderna täcks skall man inte beakta den del av de allmänna kostnaderna som finansieras med skogsvårdsavgiften. Dessa omständigheter skall beaktas även vid tillsynen över skogsvårdsföreningarna.

Enligt 14 § i gällande lag skall skogscentralen av de skogsvårdsavgifter som inflyter från områden utanför skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden deponera hälften för en skogsvårdsförening som senare inleder sin verksamhet inom området och använda hälften till främjande av skogsvården inom samma kommun. I detta avseende har det inte framkommit något behov av att ändra bestämmelsen. Eftersom det är ovanligt och av tillfällig natur att något område är beläget utanför skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden, föreslås inte längre i lagen någon bestämmelse enligt vilken skogscentralen skulle använda alla från ett dylikt område inflytande skogsvårdsavgifter till att främja skogsvården inom området sedan depositionen har vuxit till ett belopp som motsvarar skogsvårdsavgifterna för de tre föregående åren.

Med det statsbidrag som numera beviljas skogscentralerna nedsätts kostnaderna för

den lägenhetsvisa skogsbruksplaneringen, som bör anses vara skogspolitiskt viktig. Av samma orsak är avsikten att genom förordning bestämma att även skogsvårdsavgiften kan användas för samma ändamål.

Genom förordning ämnar man mer detaljerat än i lagen ange för vilka ändamål skogsvårdsavgiften inte får användas. Den skall inte få användas bl.a. till drivning eller s.k. drivningsuppdrag, anläggande av skogsvägar, planering och arbetsledning i fråga om skogsdikning och motsvarande åtgärder som kan konkurrerats ut, värderings- och med dem jämförbara uppdrag åt skogsägare och andra samt alla egentliga kostnader för arbetstjänst.

De tjänster som skogsägarna behöver förändras med tiden, och därför föreslås en bestämmelse om fullmakt för det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet att meddela allmänna föreskrifter om användningen av skogsvårdsavgifterna.

13 §. *Uppbörd av avgifterna.* Ursprungligen svarade kommunen för uppbörden av de skogsvårdsavgifter som avses i den lag om skogsvårdsavgifter som föreslås bli upphävd. Skatteuppbörden koncentrerades sedermera till en för beskattningen ansvarig myndighet, som numera är skatteverket. I detta avseende är det ändamålsenligt att fortsätta med rådande praxis. Förfarandet säkerställer att den nytta som rationaliseringen ger vid skatteuppbörden även gäller uppbörden av skogsvårdsavgifterna.

Enligt 1 § lagen om skatteuppbörd (611/1978) tillämpas lagen vid uppbörd, in- drivning, återbäring och redovisning av bl.a. skogsvårdsavgift. Enligt 11 § i den föreslagna lagen förändras redovisningen av skogsvårdsavgifterna i någon mån genom att fjärdedelsavgifterna slopas. Även övergångsbestämmelsen i 25 § innebär ett undantag som i samband med ikraftträdandet av lagen görs från redovisningsförfarandet. Till övriga delar ämnar man inte ändra uppbördsförfarandet. Bestämmelserna om den skattskyldiges rättsskydd skall enligt propositionen tillämpas på de skogsägare som betalar skogsvårdsavgift. I bestämmelserna om tillämpningsområdet för lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) nämns inte skogsvårdsavgiften. Lagen om beskattningsförfarande skall dock i tillämpliga delar gälla skogsvårdsavgiften.

För påförandet av skogsvårdsavgift skall varje skogsvårdsförening vara skyldig att

årligen till skatteverket anmäla storleken av den hektarbestämda avgiften samt vilka av föreningens medlemmar som är sådana skogsägare som inte annars skulle påföras skogsvårdsavgift på grund av att de äger så litet skogsmark. Likaså skall varje skogscentral årligen till skatteverket anmäla gränserna för de skogsvårdsföreningar som är verksamma inom dess verksamhetsområde och de skogsägare som är befriade från skogsvårdsavgift.

14 §. *Reservfond och ekonomiska ansvarsförbindelser.* På grund av att skogsbruket är synnerligen konjunkturkänsligt skall varje skogsvårdsförening ha en reservfond, som minst motsvarar beloppet av de skogsvårdsavgifter som föreningen under de tre föregående åren i genomsnitt fått per år. Ingen särskild bestämmelse föreslås om hur reservfonden skall insamlas, eftersom en reservfond av samma storlek fordras enligt gällande lag. Tillstånd att använda reservfonden skall sökas hos skogscentralen. Om reservfonden överstiger det ovan nämnda minimibeloppet, skall den överskjutande delen av reservfonden få användas utan tillstånd av skogscentralen. Reservfonden skall få användas i sådana ekonomiska svårigheter som föreningen inte har orsakat med sin egen verksamhet. T.ex. skall exceptionellt stora konjunkturväckingar kunna vara en grund för att använda reservfonden. Om föreningen har handlat på ett sätt som strider mot den nu föreslagna lagen om eller någon annan lag, skall reservfonden inte få användas till följderna av överträdelsen.

Skogsvårdsföreningens styrelse skall vara skyldig att utan dröjsmål vidta åtgärder för komplettering av reservfonden, om den har blivit otillräcklig.

Reservfonden skall inte få vara enbart en bokföringsmässig reservering, utan skogsvårdsföreningen skall ha nettotillgångar till beloppet av reservfonden. Tillgångarna behöver inte vara i särdeles likvid form. Sålunda skall t.ex. en inteckningsfri fastighet i skogsvårdsföreningens ägo kunna räknas till reservfonden, om fastighetens värde såsom säkerhet, beräknat enligt de principer som allmänt iaktas i kreditverksamhet, är tillräckligt för att täcka det belopp som fordras för reservfonden.

För skötsel av sin egendom skall en skogsvårdsförening kunna göra placeringar i andra sammanslutningar än sådana som huvudsakligen idkar virkeshandelsverksamhet. T.ex.

skall placeringar i sådana skogsindustribolag som är noterade på fondbörsen vara tillåtna liksom också placeringar i bolag som idkar virkeshandel med skogsägarnas skriftliga fullmakter. Samma regler gäller ekonomiska ansvarsförbindelser, såsom borgensförbindelser. Det sammanlagda beloppet av placeringarna och ansvarsförbindelserna skall vara ringa i förhållande till föreningens ekonomi och högst uppgå till föreningens fria egna kapital.

15 §. *Beslutsfattande i skogsvårdsföreningar.* Med stöd av 16 § föreningslagen hör beslutsrätten i en skogsvårdsförening till medlemmarna i föreningen. Om skogen är i samfällad ägo, skall egendomsenheten ha en gemensam röst. En samägares rösträtt utövas av dess lagstadgade representant. I och med att skogsvårdsföreningarnas storlek ökar samt i syfte att främja en rationalisering av storleken och få med olika skogsägargrupper i beslutsfattandet är det ändamålsenligt att bestämma att fullmäktige, som väljs av medlemmarna, skall utöva beslutsrätten. Skogsvårdsföreningens allmänna sammanträde skall vid behov alljämt kunna sammankallas med iakttagande av det förfarande som anges i föreningslagen. Medlemmarna skall ha rätt att nominera kandidater för fullmäktigeval.

I skogsvårdsföreningens stadgar skall med stöd av 18 § föreningslagen anges antalet fullmäktigeledamöter eller hur antalet bestäms och fullmäktiges uppgifter. Antalet ledamöter skall vara tillräckligt för att representera skogsägarna. Även de skogsägare som är bosatta utanför skogsvårdsföreningens verksamhetsområde bör ha lika möjligheter till inflytande. Därför skall fullmäktige väljas genom poströstning. För att säkerställa att olika skogsägarkategorier blir rättvist företrädda föreslås en bestämmelse enligt vilken hela skogsvårdsföreningens verksamhetsområde skall vara ett enda valdistrikt och att valet skall förrättas på en gång som majoritetsval. För att främja sammanslagningen av skogsvårdsföreningar skall det första fullmäktigevalet efter en sammanslagning kunna förrättas med indelning i valdistrikt. I enlighet med 30 § föreningslagen skall närmare bestämmelser om röstningen och valet av fullmäktige ingå i föreningens omröstnings- och valordning.

Enligt 35 § föreningslagen skall en förening ha en styrelse, som sköter föreningens angelägenheter. Då strukturomvandlingen i

fråga om skogsägandet alljämt fortsätter, kommer allt fler skogsägare att vara bosatta utanför den kommun där lägenheten är belägen och få sin huvudsakliga utkomst från annat än gårdsbruk. Därför är det viktigt att medlemmarna i en skogsvårdsförenings styrelse i tillräcklig omfattning företräder olika delar av skogsvårdsföreningens verksamhetsområde och olika skogsägarkategorier. Olika skogsägarkategorier är t.ex. jordbrukare, andra som deltar i arbetslivet och sådana skogsägare som är bosatta utanför verksamhetsområdet.

När skogsvårdsföreningarnas verksamhet utvecklas har målet redan länge varit att öka skogsvårdsföreningarnas storlek för att effektivisera deras verksamhet. Kravet på kvalificerad majoritet vid beslut om ändring av en förenings stadgar har bromsat upp sammanslagningen av skogsvårdsföreningar. För att effektivisera användningen av skogsvårdsavgifterna är det ändamålsenligt att främja en ökning av skogsvårdsföreningarnas storlek. Därför föreslås en bestämmelse enligt vilket beslut i en skogsvårdsförening fattas med enkel majoritet vid ett sammanträde, när beslutet gäller sammanslagning av skogsvårdsföreningen och arrangemang i samband med detta.

Närmare bestämmelser om beslutsförfarandet skall ingå i förordning. På grund av medlemmarnas rättsskydd föreslås en bestämmelse om ett rösträttsregister. Registret skall basera sig på den förteckning som skogsvårdsföreningen får från skatteverket över skogsägare som är skyldiga att betala skogsvårdsavgift. I rösträttsregistret skall antecknas alla skogsägare som är röstberättigade vid val av fullmäktige och deras adresser. En valbestyrelse skall fastställa registret och även i andra avseenden svara för valarrangemangen. Kandidaterna vid fullmäktigeval skall uppställas så att minst tre skogsägare som är röstberättigade vid valet tillsammans kan föreslå en eller flera kandidater.

16 §. *Bokföring och revision.* I 1 § bokföringslagen (655/1973) bestäms bl.a. om föreningars bokföringsskyldighet. Skogsvårdsföreningar bedriver i sådan utsträckning ekonomisk verksamhet att det är nödvändigt att de skall vara bokförings- och revisionskyldiga. Motsvarande bestämmelse ingår i 4 § i gällande förordning om skogsvårdsföreningar (422/1951).

En skogsvårdsförenings räkenskapsperiod

är ett kalenderår. Enligt 5 § i gällande förordning skall varje skogsvårdsförening årligen före den 15 mars tillstålla skogscentralen bokslutet och revisionsberättelsen. I detta avseende ämnar man inte ändra bestämmelserna utom i fråga om den bestämda tiden, som förlängs till utgången av mars.

Avsikten är att övergå från lekmannarevisorer till yrkesrevisorer, vilket under de senaste åren delvis redan har skett, fastän lagen inte har förpliktat till detta. Genom övergången till yrkesrevisorer är det möjligt att frånga den revisor som skogscentralen har förordnat. Minimikravet skall vara att varje skogsvårdsförening har en revisor och en revisorssuppleant eller en auktoriserad revisionssammanslutning. I föreningens stadgar skall det vara möjligt att fordra en eller två revisorer. Det är skäl att fästa uppmärksamhet vid att revisorerna skall vara ojäviga. Beträffande revisionen av skogsvårdsföreningar skall revisionslagen (936/1994) gälla i tillämpliga delar.

17 §. *Villkor för medlemskap i styrelsen.* På grund av att skogsvårdsföreningarna har offentliga uppdrag bedöms frågan om jäv för en medlem av en skogsvårdsförenings styrelse i tillämpliga delar i enlighet med lagen om förvaltningsförfarande (598/1982). En styrelsemedlem som är jävig vid behandlingen av något ärende skall avhålla sig från att behandla ärendet. Om personens ställning eller uppgift kan stå i strid med skogsvårdsföreningens syfte eller uppgift, skall personen inte kunna höra till skogsvårdsföreningens styrelse. Inte ens ett omfattande skogsintehav inom föreningens verksamhetsområde skall ge upphov till jäv, eftersom skogsvårdsföreningen är en sammanslutning av skogsägare. Däremot skall betydande verksamhet inom skogsvårdsföreningens verksamhetsområde i fråga om virkeshandel eller drivning annat än i egenskap av skogsägare i regel vara hinder för att höra till skogsvårdsföreningens styrelse. T.ex. om en person eller en nära släkting är en betydande delägare i eller är anställd hos ett företag som inom föreningens verksamhetsområde allmänt köper, tillvarar eller förädlar virke, skall detta i allmänhet vara en grund för jäv. Om ett dylikt företag likväl inte bedriver betydande verksamhet inom föreningens verksamhetsområde, skall jäv inte uppkomma. Anställning hos ett större företag i andra uppgifter än i samband med virkesanskaffning eller företagsledning skall i all-

mänhet inte heller medföra jäv. En grund för jäv skall vara ett betydande entreprenadförhållande till skogsvårdsföreningen inom skogsbruksbranschen.

Verksamhet inom skogsbranschens ideella sammanslutningar skall i allmänhet inte vara hinder för att höra till en skogsvårdsförenings styrelse. Skogscentralens direktionsmedlemmar och anställda skall vara jäviga att höra till en skogsvårdsförenings styrelse, eftersom skogscentralen har till uppgift att utöva tillsyn över skogsvårdsföreningarnas verksamhet. Medlemmarna av förvaltningsnämnden för en samfälld skog och dess anställda samt Forststyrelsens anställda skall kunna höra till en skogsvårdsförenings styrelse.

Det allmänna behörighetsvillkoret för medlemmar i en skogsvårdsförenings styrelse skall vara att de är myndiga. Den som är medlem i en skogsvårdsförenings styrelse skall råda över sig själv och sin egendom. Kraven beror på att skogsvårdsföreningar bedriver ekonomisk verksamhet i rätt stor utsträckning. Det är ändamålsenligt att i en skogsvårdsförenings stadgar även ange en övre åldersgräns för styrelsemedlemmar.

18 §. *Anmälningar till föreningsregistret.* Enligt föreningslagen kan en förening vara antingen registrerad eller oregistrerad. På grund av att skogsvårdsföreningarna har offentliga uppdrag skall en skogsvårdsförening med avvikelser från föreningslagen registrera sig genast när dess verksamhetsområde har fastställts. Registrering behövs även på grund av att föreningen har anställda och bedriver ekonomisk verksamhet. Skogsvårdsföreningen skall på samma gång kunna tillstålla skogscentralen både till föreningsregistret riktad grundanmälan och till skogscentralen riktad ansökan om fastställande av verksamhetsområdet. Om likväl ändring söks i skogscentralens beslut om skogsvårdsföreningens verksamhetsområde, behöver föreningen inte registrera sig innan beslutet om verksamhetsområdet har vunnit laga kraft.

Enligt föreningslagen skall till föreningsregistret riktad grundanmälan, ändringsanmälan eller anmälan om upplösning sändas antingen direkt till patent- och registerstyrelsen eller till den lokala myndigheten på föreningens hemort, som skall sända den vidare till patent- och registerstyrelsen. I fråga om skogsvårdsföreningar skall anmälningarna med avvikelser från föreningslagen sändas till den skogscentral som fastställer föreningens

verksamhetsområde. Skogscentralen skall inte befatta sig med anmälningens innehåll. Skogscentralen skall som tidigare sända anmälningen vidare till patent- och registerstyrelsen eller till den lokala myndigheten. Bestämmelsen avser att främja övervakningen av att lagen iakttas och medför ingen ökning av förvaltningsarbetet.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken den finska benämningen metsänhoityhdistys eller de svenska benämningarna skogsvårdsförening eller privat skogsrevir är obligatoriska i namnet på föreningar som avses i denna lag och inte får användas i namnet på andra föreningar. Syftet med bestämmelsen är att undvika risk för förväxlingar i fråga om vilken förening som är en skogsvårdsförening som avses i denna lag. Med stöd av 9 § föreningslagen är det möjligt att i en skogsvårdsförenings stadgar bestämma att föreningen skall ha både ett finskt och ett svenskt namn.

Innan en skogsvårdsförening har antecknats i föreningsregistret tillämpas på den 10 kap. föreningslagen. Under denna tid kan föreningen inte i sitt namn förvärva rättigheter, ingå förbindelser eller kära eller svara. För åtgärder som vidtagits på en oregistrerad förenings vägnar svarar solidariskt de som har deltagit i åtgärden eller beslutet.

19 §. *Förhållande till föreningslagen.* Skogsvårdsföreningar är sådana föreningar som avses i föreningslagen. I egenskap av en speciallag utesluter den föreslagna lagen om skogsvårdsföreningar föreningslagen, men föreningslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den skall iakttas, om inte annat följer av den föreslagna lagen om skogsvårdsföreningar eller av förordning som utfärdats med stöd av den.

20 §. *Ändringssökande.* De beslut som meddelas med stöd av den föreslagna lagen skall inte vara förbundna med förbud att söka ändring, utan ändring skall kunna sökas i besluten i enlighet med vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ett beslut som avses i 9 § 1 mom. lagen om skogsvårdsföreningar och gäller storleken av den hektarbestämda avgiften skall i egenskap av normbeslut inte få överklagas. Överklagbara skall vara t.ex. ett i 5 § 1 mom. avsett beslut om fastställande av gränserna för en skogsvårdsförenings verksamhetsområde, ett i 10 § 2 mom. avsett beslut om befrielse från skogsvårdsavgift och ett i 21 § 3 mom. avsett förpliktande beslut.

21 §. *Tillsyn och påföljder.* Varje skogscentral utövar tillsyn över skogsvårdsföreningarna inom sitt verksamhetsområde. Skogscentralen har även till uppgift att övervaka att andra lagar som gäller skogsbranschen iakttas. På en skogsvårdsförenings handlingar tillämpas inte lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/1951). En bestämmelse om tillsynsmyndigheternas rätt att få information föreslås ingå i paragrafens 1 mom. Om en skogsvårdsförening är verksam inom flera än en skogscentrals verksamhetsområde, skall varje skogscentral ha samma rätt att få information. Inom skogscentralen har bara de anställda som sköter myndighetsärenden rätt till de uppgifter, handlingar och utredningar som skogsvårdsföreningen tillställt centralen. Eftersom uppgifterna kan innehålla sådan konfidentiell information som är viktig t.ex. för föreningens affärsverksamhet, bör skyddet av uppgifterna ordnas på behörigt sätt vid skogscentralen. När uppgifterna har inkommit till skogscentralen, skall enligt 8 § lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral på dem tillämpas lagen om allmänna handlingars offentlighet. Uppgifter som erhållits vid tillsynen får inte röjas för utomstående eller användas för annat än övervakning utan tillstånd av skogsvårdsföreningen. Sekretessplikten skall dock inte hindra att uppgifter utlämnas till förundersökningsmyndigheter och åklagare eller till någon annan myndighet som enligt lagen har rätt att få uppgifter för skötseln av sina åligganden.

Om en skogsvårdsförening handlar i strid med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, skall skogscentralen rikta en anmärkning mot skogsvårdsföreningen eller en ledande tjänsteman vid föreningen. Frågan om att tilldela en anmärkning skall behandlas vid skogscentralen som ett åtskilt myndighetsärende. Skogsvårdsföreningens styrelse skall sedan anmärkningen tilldelats behandla ärendet och besluta om behövliga åtgärder.

Om sådan verksamhet som strider mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser är av grov beskaffenhet eller fortsätter efter att anmärkning tilldelats, skall skogscentralen ålägga vederbörande att iaktta bestämmelserna. Som grovt skall betraktas t.ex. ett sådant förfarande att en betydande del av skogsvårdsavgifterna används till något annat än de syften som nämns i 12 § 1 mom. Som fortsatt verksamhet anses att

sedan anmärkningen tilldelats en försummelse eller gärning sker eller en tidigare försummelse eller gärning fortsätter. För att förstärka förpliktelsen kan vite föreläggas i den ordning som bestäms i viteslagen (1113/1990). I beslutet skall kunna bestämmas att det skall iakttas trots att ändring har sökts, om inte besvärinstansen bestämmer något annat.

Utöver skogscentralerna finns det också andra myndigheter som övervakar lagligheten av skogsvårdsföreningarnas verksamhet, t.ex. konkurrensmyndigheterna.

22 §. *Ledning av och tillsyn över verkställigheten.* Enligt 19 § i gällande förordning om skogsvårdsföreningar utfärdar det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet vid behov närmare föreskrifter om tillämpningen av förordningen. Ministeriets behörighet föreslås bli i någon mån utvidgad, eftersom befogenheten att meddela allmänna föreskrifter och anvisningar inte skall vara begränsad bara till tillämpningen av förordningen. Ministeriet skall likväl inte kunna meddela allmänna föreskrifter och anvisningar om annat än verkställigheten av lagen. I egenskap av en privaträttslig förening skall en skogsvårdsförening rätt fritt kunna besluta om sin verksamhet.

23 §. *Närmare bestämmelser.* I några paragrafer ingår bemyndikande att utfärda förordning. Det bemyndigande att utfärda förordning som ingår i denna paragraf skall gälla bara frågor av teknisk art som gäller verkställigheten av lagen.

24 §. *Ikraftträdande.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1998. Ikraftträdandet av lagen är inte beroende av när andra lagförslag träder i kraft.

Genom lagen skall lagen om skogsvårdsföreningar (558/1950) jämte ändringar upphävas.

25 §. *Övergångsbestämmelser gällande skogsvårdsavgiften.* Beräkningsgrunderna för skogsvårdsavgiften förändras betydligt genom denna lag. Därför bör även tillräckligt tid reserveras för det förvaltningsarbete som införandet av nya grunder förutsätter. Skogsvårdsavgifterna skall uppbäras och redovisas enligt de nya grunderna första gången för 1999. Skogsvårdsavgifter som hänför sig till 1998 eller tidigare år skall redovisas enligt den gamla lagen till den 31 december 1999. Därefter skall skogsvårdsavgifterna redovisas enligt denna lag.

Sådana skogsvårdsavgifter som senast den

31 december 1999 redovisats enligt den gamla lagen kommer att användas ännu efter den 1 januari 2000. På användningen av medlen skall tillämpas den lag enligt vilken avgifterna har redovisats, oberoende av enligt vilken lag avgifterna har uppburits. Bestämmelsen skall gälla såväl hela skogsvårdsavgifter som fjärdedels skogsvårdsavgifter.

Förutsättningarna för befrielse enligt den föreslagna 10 § från skogsvårdsavgift skall vara mer krävande än förutsättningarna för den rätt att betala en fjärdedels skogsvårdsavgift som ingår i 8 § 4 mom. i den gamla lagen. Även de uppgifter utgående från vilka fjärdedelsavgiften beräknas blir föråldrade under den senare delen av övergångsperioden för arealbeskattningen. Därför är det ändamålsenligt att efter en skäligen övergångsperiod upphäva de rättigheter som med stöd av den gamla lagen beviljats att betala en fjärdedels skogsvårdsavgift. I år kommer skogscentralerna ännu att bevilja rättigheter att betala en fjärdedel av skogsvårdsavgiften för en tid som sträcker sig högst till år 2007. När rättigheterna indras den 31 december 2000, skall parterna ha knappa tre år på sig att ansöka om befrielse från skogsvårdsavgift. På uppburden och redovisningen av skogsvårdsavgifterna skall den gamla lagen tillämpas, eftersom den nya lagen inte längre skall innehålla bestämmelser om fjärdedels skogsvårdsavgifter. I fråga om statens skogsmark skall den i 9 § 1 mom. i den gamla lagen ingående rätten att betala en fjärdedel av skogsvårdsavgiften fortsätta till den 31 december 2000 utan särskild ansökan, om förutsättningarna för rätten finns. En skogsägare skall kunna ansöka om befrielse från skogsvårdsavgift genast när lagen har trätt i kraft, varvid befrielsen från skogsvårdsavgiften utsluter rätten att betala en fjärdedel av skogsvårdsavgiften.

En skogsvårdsförenings verksamhetsområde som skogscentralen har fastställt enligt den gamla lagen skall gälla även när den nya lagen trätt i kraft till dess skogscentralen fastställer ett nytt verksamhetsområde.

26 §. *Andra övergångsbestämmelser.* I den gamla lagen avsedda ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft föreslås bli behandlade enligt den gamla lagen, vilket är en allmän princip.

Enligt 19 § 2 mom. i gällande lag kan en skogsvårdsförening inte få skogsvårdsavgifter förrän bl.a. dess stadgar har ändrats i

enlighet med lagen. Den nuvarande situationen skiljer sig från läget då den gamla lagen trädde i kraft så till vida att det nu finns ett täckande nätverk av skogsvårdsföreningar, som erhåller skogsvårdsavgifter. Därför föreslås en liberalare övergångsbestämmelse än i den gamla lagen, så att skogsvårdsföreningarnas stadgar skall ändras i enlighet med denna lag senast den 31 december 1999.

En skogsvårdsförenings förtroendevalda har i enlighet med rådande praxis valts vid föreningens höstmöte. Fullmäktige och styrelse som avses i denna lag skall väljas senast den 31 december 1999, och de nya organen skall inleda sin verksamhet den 1 januari 2000. Samma regler skall tillämpas även på revisorer. En person skall kunna bli vald även till ett nytt organ fastän han hört till motsvarande gamla organ. Vem som står i tur att avgå skall dock beslutas på nytt i de nya organen.

I den nya lagen innebär bestämmelserna om skogsvårdsföreningarnas anknytning till virkeshandel i vissa avseenden en strängare reglering än förut. Vissa skogsvårdsföreningar är direkt eller indirekt delägare eller medlemmar i sådana sammanslutningar som huvudsakligen bedriver virkeshandel, vilket är förbjudet enligt 7 § 3 mom. i denna lag. För undvikande av ekonomiska förluster är det skäligt att införa en två års övergångstid, under vilken dylika delägarskap och medlemskap skall avvecklas. Bestämmelsen skall inte gälla sådana delägarskap eller medlemskap som börjar sedan den nya lagen trätt i kraft. Skogsvårdsföreningarna har också med virkesköpare slutit sådana avtal om virkeshandel och drivning som är förbjudna enligt 7 § 2 mom. Dessa avtal skall hävas senast den 31 december 1998.

2. Närmare bestämmelser

Ett utkast till en förordning som skall ges med stöd av lagen ingår som bilaga till propositionen. Arbetsgruppen för lagen om skogsvårdsföreningar behandlade inte utkastet till förordning. Beträffande utkastet har man för avsikt att rådgöra huvudsakligen med samma instanser som beträffande lagförslaget. Förordningen skall ges så snart som möjligt efter att lagen har stadfäst.

Med stöd av lagen skall även det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet utfärda ett beslut. I beslutet skall bestämmelserna om

skogsvårdsföreningarnas verksamhet inom virkeshandel och drivning preciseras. Keskusmetsälautakunta Tapio meddelade år 1984 anvisningar om skogsvårdsföreningarnas marknadsföring av virke och upphandlingsservice. I beslutet skall behandlas liknande frågor som i Tapios anvisningar.

3. Ikraftträdande

Lagförslaget motsvarar till betydande delar gällande lag om skogsvårdsföreningar. De största skillnaderna gäller de ändrade beräkningsgrunderna för skogsvårdsavgiften, regleringen av skogsvårdsföreningarnas verksamhet inom virkeshandel, befrielsen från skogsvårdsavgift samt beslutsfattandet i skogsvårdsföreningarna. Gällande lag om skogsvårdsföreningar är redan rätt gammal, och den nya lagen innebär att flera frågor regleras mer detaljerat än förut. Därför är det motiverat att reservera en tillräckligt lång tid för de åtgärder som ikraftträdandet av lagen förutsätter. Verkställigheten av lagen förutsätter också utbildning och information. Därför föreslås att lagen skall träda i kraft vid ingången av 1998. De åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter skall dock få vidtas redan innan lagen träder i kraft.

4. Lagstiftningsordning

Skogsvårdsavgiften är en exceptionell avgift av skattenatur. Till en privaträttslig förening erläggs en obligatorisk avgift, vars uppbörd ombesörjs av skatteförvaltningen. I stället har skogsvårdsföreningarnas handelsfrihet begränsats och föreningarna ålagts att utföra sådana uppgifter som anses skogspolitiskt viktiga. Systemet har dock redan länge varit i kraft, och med dess hjälp har goda resultat nåtts i fråga om det enskilda skogsbruket, som hos oss är småägardominerat. Inga förändringar föreslås i fråga om de grundläggande principerna i systemet.

Grundlagsutskottet har ansett att avgifter av skattenatur bör bedömas utgående från 61 § regeringsformen. Grunderna för skattskyldighet och för skattens storlek bör anges så noggrant i lagen att den prövning som de tillämpande myndigheterna utövar vid tillämpningen av lagen är bunden prövning, och å andra sidan bör det i lagen även fin-

nas bestämmelser om de betalningsskyldigas rättsskydd (GrUU 30/1993 rd).

I fråga om de avgifter som bestäms på basis av markinnehav har markägarna redan länge haft rätt att själva besluta om avgiftens storlek (t.ex. mantalsavgiften på sin tid). I fråga om skogsvårdsföreningar har det ansetts vara ett naturligt arrangemang att skogsägarna själva beslutar hur mycket skogsvårdsavgiftsmedel som skall stå till förfogande för främjande av skogsbruket inom skogsvårdsföreningens område. Arrangemanget ändras så att beloppet såväl av grundavgiften per skogsägare som av den hektarbestämda avgiften anges i lagen i förhållande till virkespriset, vilket torde uppfylla kravet i 61 § regeringsformen.

Medlemskapet i skogsvårdsföreningar följer numera bestämmelserna i föreningslagen. Lagförslaget innebär en övergång till automatiskt medlemskap. På motsvarande sätt skall rätten för en skogsägare att utträda ur föreningen följa enklare regler än förfarandet i föreningslagen. Det är inte fråga om något egentligt tvångsmedlemskap, eftersom skogsägaren alltid skall ha rätt att avböja medlemskap. Med beaktande av förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd, s. 84) och grundlagsutskottets tolkningspraxis (GrUU 3/1997 rd) synes den föreslagna medlemskapsregleringen uppfylla kraven på föreningsfrihet som anges i 10 a § regeringsformen och inte heller strida mot artikel 11 i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Även enligt gällande lag är det förbjudet för skogsvårdsföreningar att för egen räkning idka verksamhet inom virkeshandel. I lagförslaget preciseras bestämmelserna om virkeshandel och drivning. Närmast i fråga om indirekt verksamhet inom virkeshandel föreslås ökade begränsningar. De kan dock härledas från det allmänna förbudet mot att bedriva virkeshandel för egen räkning.

Med stöd av gällande lag om skogsvårdsföreningar har i år rättigheter att betala en fjärdedel av skogsvårdsavgiften beviljats så att de gäller högst till år 2007, men enligt förslaget skall de upphöra år 2000. Fastän förutsättningarna för befrielse från skogsvårdsavgiften blir i någon mån strängare än förutsättningarna för fjärdedelsavgiften, torde den största delen av dem som beviljats rätt till fjärdedelsavgift uppfylla villkoren för befrielse från skogsvårdsavgift. Arealbeskattningen av skogarna upphör år 2005, varefter det inte längre finns sådana uppgifter som behövs som underlag för beräkningen av fjärdedelsavgifterna. Av dessa orsaker anses det inte vara ändamålsenligt att upprätthålla två system under en längre tid än tre år.

Av de skäl som anförts ovan bör lagen om skogsvårdsföreningar kunna stiftas i sådan vanlig lagstiftningsordning som 66 § riksdagsordningen föreskriver. Frågan om propositionens grundlagsenlighet är det dock skäl att under riksdagsbehandlingen avgöra i grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om skogsvårdsföreningar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Syftet med skogsvårdsföreningar

En skogsvårdsförening är en sammanslutning av skogsägare vilken har till syfte att främja lönsamheten hos det skogsbruk som skogsägarna idkar och förverkligandet de övriga mål som de uppställt för sitt skogsbruk samt främja en i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende hållbar skötsel och användning av skogarna.

För uppnåendet av sina syften har skogsvårdsföreningen rätt att få sådana skogsvårdsavgifter som avses i denna lag.

2 §

Definitioner

Med *skogsägare* avses den som vid ingången av ett kalenderår äger en fastighet som inbegriper mark vilken kan användas till skogsbruk (*skog*). Vad som i denna lag bestäms om skogsägare tillämpas även på den som har ständig besittningsrätt till skogen. Bestämmelserna om skogsägare tillämpas inte på den vars besittningsrätt till skogen baserar sig på ett avtal som skogsägaren eller en tidigare ägare har ingått.

Som skogsägare betraktas fysiska personer eller sådana samfund, sammanslutningar eller samfällda förmåner som avses i inkomstskattelagen (1535/1992). I fråga om skog som makar äger eller besitter gemensamt betraktas makarna tillsammans som skogsägare.

Med *mark som kan användas till skogs-*

bruk avses sådan skogsmark som avses i 3 § skogsskatteförordningen (1208/1991).

3 §

Skogsvårdsföreningens allmänna uppgift

En skogsvårdsförening har till uppgift att inom sitt verksamhetsområde erbjuda skogsägarna de tjänster som de behöver när de idkar skogsbruk och att ordna sådan fackmannahjälp som skogsägarna därvid kan behöva.

4 §

Krav på opartiskhet

En skogsvårdsförening och dess anställda skall behandla de skogsägare som betalar skogsvårdsavgift opartiskt. När det är fråga om uppgifter i anslutning till virkeshandel får skogsvårdsföreningen eller dess anställda inte heller genom egna åtgärder försätta köparna inbördes i olika ställning.

I syfte att utjämna betydande skillnader i sammangående skogsvårdsföreningars förmögenhet kan avvikelser från det i 1 mom. nämnda kravet på opartiskhet göras i fråga om skyldigheten att betala skogsvårdsavgift under högst tre år.

5 §

Skogsvårdsföreningens verksamhetsområde

Skogscentralen fastställer på ansökan gränserna för skogsvårdsföreningens verksam-

hetsområde. Den skogscentral är behörig inom vars verksamhetsområde det finns mest sådan för fastställelse förelagd mark som kan användas till skogsbruk. En avvikelse från dessa kraven kan göras av särskilt viktiga orsaker.

En skogsvårdsförenings verksamhetsområde skall fastställas till en sådan storlek att det med hjälp av de skogsvårdsavgifter och andra inkomster som inflyter från verksamhetsområdet är möjligt för skogsvårdsföreningen att skaffa tillräckligt med personal och andra resurser för att uppnå sitt syfte och utföra sina uppgifter. Ett mål är även att skogsvårdsföreningens gränser i mån av möjlighet skall följa andra förvaltningsgränser. På grund av särskilt vägande orsaker kan man avvika från dessa krav.

Närmare bestämmelser om skogsvårdsförenings verksamhetsområde utfärdas genom förordning.

6 §

Medlemskap i skogsvårdsförening

Medlemmar i en skogsvårdsförening är, om de inte avböjer medlemskap, de skogsägare som har besittningsrätt till skog inom föreningens verksamhetsområde och är skyldiga att för skogen betala skogsvårdsavgift till skogsvårdsföreningen. I fråga om en fastighet eller ett område som ägs av flera gemensamt är alla ägare på det sätt som avses ovan medlemmar i skogsvårdsföreningen. Andra skogsägare har rätt att bli medlemmar så som bestäms i föreningslagen (503/1989).

En skogsägars medlemskap i en skogsvårdsförening börjar när föreningens verksamhetsområde har fastställts och föreningen registrerats. Medlemskapet i en skogsvårdsförening upphör när skogsägars skriftliga anmälan om utträde har inkommit till skogsvårdsföreningen. I skogsvårdsföreningens stadgar kan inte bestämmas att utträdet träder i kraft först efter en bestämd tid eller rätten till utträde på andra sätt begränsas.

En skogsägare som har betalt sin skogsvårdsavgift kan inte uteslutas ur skogsvårdsföreningen. I övrigt gäller om uteslutande av medlemmar vad som bestäms i föreningslagen. Utträde eller uteslutning ur en skogsvårdsförening upphäver inte rätten för en skogsägare som betalar skogsvårdsavgift att få service av skogsvårdsföreningen.

7 §

Verksamhet inom virkeshandel och drivning

En skogsvårdsförening får inte idka handel genom att köpa eller sälja avverkningsrätter eller virke för egen räkning eller idka annan näringsverksamhet som inte är nödvändig för uppnående av föreningens syfte eller utförande av dess uppgifter. Skogsvårdsförening kan ingå virkeshandelsavtal, med undantag av energivirke och virke som levereras till småföretag för egen förädling inom föreningens verksamhetsområde, endast med skriftliga fullmakter i de ifrågavarande skogsägarnas namn.

I fråga om virkeshandel och drivning i samband därmed, utom då det gäller energivirke eller sådant i 1 mom. avsett virke som småföretag behöver, kan skogsvårdsföreningen ge fackmannahjälp och service bara åt säljaren eller av denne befullmäktigat ombud. Denna service får dock inte försvaga den fackmannahjälp som ges skogsägarna för uppgifter inom skogsvården.

En skogsvårdsförening får inte direkt eller indirekt vara delägare eller medlem i en sammanslutning som huvudsakligen idkar virkeshandel och inte heller genom en dylik sammanslutning idka sådan virkeshandelsverksamhet som enligt 1 mom. är förbjuden för skogsvårdsföreningar.

Den som är medlem i en skogsvårdsförenings styrelse eller anställd hos föreningen får inte idka virkeshandel eller träförädling eller vara anställd hos någon som idkar sådan näring, eller vara representant eller ombud för en virkesköpare, eller vara medlem i styrelsen eller i något motsvarande organ eller tjänsteman hos en sammanslutning för virkeshandel, eller annars åta sig ett uppdrag som kan strida mot skogsvårdsföreningens syfte eller mot de uppgifter som avses i 3 § lagen om skogsvårdsföreningar.

Närmare bestämmelser om skogsvårdsföreningens samt dess förtroendevald och anställd verksamhet inom virkeshandel och drivning utfärdas genom beslut av det ministerium som är behörigt i skogsbruksfrågor.

8 §

Grunderna för skogsvårdsavgiften

För sådan mark som kan användas till

skogsbruk skall i skogsvårdsavgift betalas skogsägarvis en grundavgift och en hektarbestämd avgift. Grundavgiften är 70 procent av det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke under de tre närmast föregående kalenderåren i hela landet.

För den hektarbestämda avgiften indelas landet i fyra zoner som följer:

1) Till den första zonen hör hela Södra Finlands län samt de kommuner i Västra Finlands län och Östra Finlands län som inte hör till den andra zonen.

2) Till den andra zonen hör i Västra Finlands län kommunerna Alahärmä, Alajärvi, Alavus, Bötom, Dragsfjärd, Etseri, Evijärvi, Gustavs, Halsua, Himanka, Honkajoki, Houtskär, Ilmajoki, Iniö, Jakobstad, Jalasjärvi, Jurva, Jämijärvi, Kankaanpää, Kannus, Karleby, Karstula, Karvia, Kaskö, Kauhajoki, Kauhava, Kaustby, Kelviä, Kihniö, Kinula, Kivijärvi, Korpo, Korsholm, Korsnäs, Korttesjärvi, Kristinestad, Kronoby, Kuortane, Kurikka, Kyyjärvi, Laihela, Lappajärvi, Lappo, Larsmo, Lehtimäki, Lestijärvi, Lillkyro, Lochteå, Malax, Maxmo, Merimasku, Nagu, Nurmo, Nykarleby, Närpes, Oravais, Parkano, Pedersöre, Perho, Peräseinäjoki, Pihtipudas, Pylkönmäki, Rimito, Sastmola, Seinäjoki, Siikainen, Soini, Storkyro, Storå, Toholampi, Tövsala, Töysä, Ullava, Vasa, Velkua, Vetil, Vimpele, Västanfjärd, Vörå, Ylihärmä, Ylistaro och Östermark, i Östra Finlands län kommunerna Ilomants, Juuka, Kiuruvesi, Lieksa, Nurmes, Polvijärvi, Rautavaara, Sonkajärvi, Valtimo och Vieremä samt i Uleåborgs län de kommuner som inte hör till den tredje zonen.

3) Till den tredje zonen hör Kuusamo, Pudasjärvi och Taivalkoski i Uleåborgs län samt de kommuner i Lapplands län som inte hör till den fjärde zonen.

4) Till den fjärde zonen hör Enontekis, Enare och Utsjoki i Lapplands län.

Den hektarbestämda avgiften är inom den första zonen åtta och en halv procent, inom den andra zonen fem och en halv procent, inom den tredje zonen två och en halv procent och inom den fjärde zonen en halv procent av det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke under de tre närmast föregående kalenderåren i hela landet. Maximibeloppet av den arealbaserade skogsvårdsavgift som skogsägaren skall erlägga till skogsvårdsförening är inom alla zoner trettio gånger det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke

under de tre närmast föregående kalenderåren i hela landet.

9 §

Lättnader i skogsvårdsavgiften

Den hektarbestämda avgift som uppstår inom en skogsvårdsförenings verksamhetsområde kan sänkas av särskilda skäl. Skogscentralen beslutar om sänkning av den hektarbestämda avgiften på framställning av skogsvårdsföreningen. Grunderna för sänkning bestäms genom beslut av det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet.

Skogsvårdsavgift påförs inte, om arealen av en skogsägares mark som kan användas till skogsbruk inom skogsvårdsföreningens verksamhetsområde understiger tolv hektar i Lapplands län, sju hektar i Uleåborgs län och fyra hektar i landet i övrigt. En skogsägare som på det sätt som avses i 6 § 1 mom. har blivit medlem i en skogsvårdsförening är dock skyldig att betala den grundavgift som avses i 8 § 1 mom. så länge han är medlem i skogsvårdsföreningen.

Det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet fastställer årligen på framställning av skogsforskningsinstitutet det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke under de tre närmast föregående kalenderåren i hela landet.

10 §

Befrielse från skogsvårdsavgift

Om en skogsägares skogar i minst fem år har skötts och använts enligt skogsbruksplanen och med iakttagande av kraven på en god skötsel och användning av skogarna, kan skogsägaren bli befriad från skogsvårdsavgift. Skogsägaren skall dessutom vid skötseln och användningen av skogarna ha tillgång till en skogsfackman som inte är anställd hos en skogscentral eller skogsvårdsförening, om skogsägaren eller maken inte själv har tillräcklig utbildning inom skogsbranschen. En skogsägare som har blivit befriad från avgiften kan inte vara medlem i skogsvårdsföreningen.

Befrielse från skogsvårdsavgift söks hos den skogscentral inom vars verksamhetsområde lägenheten är belägen. Befrielse kan beviljas för högst tio år i sänder. Befrielse gäller även sådana skogar som kommer till

en sådan skogsägares ägo som fått befrielse från skogsvårdsavgift undan den tid som befrielsen gäller, om befrielsen har beviljats för alla skogar som är i skogsägarens ägo inom skogscentralens verksamhetsområde vid tidpunkten då ansökningsen har lämnats in. Skogscentralen skall efter att ha hört skogsägaren upphäva befrielsen, om det inte längre finns förutsättningar för den.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för befrielse från skogsvårdsavgift utfärdas genom förordning, med stöd av vilken allmänna föreskrifter också kan meddelas genom beslut av det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet.

11 §

Redovisning av avgifter

Av de skogsvårdsavgifter som uppbärs inom en skogsvårdsförenings verksamhetsområde redovisas 98 procent till skogsvårdsföreningen och 2 procent till skatteförvaltningen som ersättning för uppbörden och redovisningen av avgifterna. En skogsvårdsförening kan likväl inte få medlen förrän föreningens verksamhetsområde har fastställts.

De skogsvårdsavgifter som uppbärs utanför skogsvårdsförenings verksamhetsområde redovisas till skogscentralen.

12 §

Användning av medlen

En skogsvårdsförening skall använda de medel som inflyter med stöd av 11 § 1 mom. i främsta hand till sådan rådgivning, utbildning och information till skogsägarna inom dess verksamhetsområde som avser skogsskötsel eller som i allmänhet främjar skogsbruket samt för skogsvårdsföreningens administrativa uppgifter. Medel får användas för att främja en bärkraftig skötsel och användning av skogarna samt för att trygga förutsättningarna för biologisk mångfald i skogarna. Medlen är avsedda för att främja åtgärder som är viktiga speciellt ur virkesproduktionsvinkel.

Skogsvårdsavgifter får inte användas till de egentliga arbetskostnaderna för sådan arbetstjänst som skogsvårdsföreningen tillhandahåller och inte heller annars på ett sådant sätt som innebär en väsentlig snedvrid-

ning av konkurrensen. Skogsvårdsavgifter får inte heller användas till virkeshandelsverksamhet, med undantag av uppgörande av virkesförsäljningsplaner.

Skogscentralen skall av de medel som inflyter till den med stöd av 11 § 2 mom. deponera hälften att överlåtas till skogsvårdsförening som senare inleder sin verksamhet inom området, medan hälften av medlen skall användas till att främja det enskilda skogsbruket inom området.

Närmare bestämmelser om användningen av de avgifter som uppbärs med stöd av denna lag utfärdas genom förordning, och med stöd av den genom beslut av det ministerium som är behörigt i skogsbruksfrågor.

13 §

Uppbörd av avgifterna

Den myndighet som ansvarar för beskattningen räknar ut den skogsvårdsavgift som varje skogsägare skall betala samt uppbär och redovisar avgifterna.

Vad som bestäms om beskattningsförfarandet samt om sökande av ändring i beskattningen skall på motsvarande sätt gälla skogsvårdsavgiften i tillämpliga delar.

14 §

Reservfond och ekonomiska ansvarsförbindelser

Skogsvårdsföreningen skall ha en reservfond, vars medel skall uppgå minst till beloppet av de skogsvårdsavgifter som i medeltal per år influtit till föreningen under de tre närmast föregående åren. De medel som hör till reservfondens minimibelopp får föreningen använda endast med tillstånd av skogscentralen när särskilda skäl det kräver. Reservfonden skall kompletteras, om den på grund av att medel använts eller skogsvårdsavgiften stigit blivit mindre än vad som anges ovan.

Skogsvårdsföreningen kan göra placeringar och i andra än i 7 § 3 mom. avsedda sammanslutningar åta sig ansvarsförbindelser, om de är ringa i förhållande till föreningens ekonomi. Det sammanlagda beloppet av placeringarna och ansvarsförbindelserna får inte överstiga föreningens fria egna kapital. Placeringarna och ansvarsförbindelserna får inte äventyra föreningens verksamhet.

15 §

Beslutsfattande i skogsvårdsförening

Den beslutanderätt som tillkommer skogsvårdsföreningens medlemmar utövas av fullmäktige, vars ledamöter föreslagits av medlemmarna och utsetts genom val. Om skogen ägs av ett samfund, en sammanslutning eller en samfällid förman som avses i 2 § 2 mom. eller av makar gemensamt, har skogsägarna en gemensam röst. Fullmäktige väljs på en gång utan indelning i valdistrikt genom majoritetsval med anlåtande av posten. När en skogsvårdsförening sammanslås med en annan kan fullmäktige likväl första gången väljas med iakttagande av indelning i valdistrikt. Fullmäktiges mandattid är fyra år.

Medlemmarna i skogsvårdsföreningens styrelse väljs så att styrelsens sammansättning i tillräcklig mån är representativ för de olika delarna av skogsvårdsföreningens verksamhetsområde och skogsägarkåren.

När beslut fattas om sammanslagning av skogsvårdsföreningar och om arrangemang i samband därmed, gäller som beslut, utan hinder av 27 § föreningslagen, den mening som vid omröstning fått mer än hälften av rösterna. Vid lika röstetal gäller som beslut den mening som mötets ordförande meddelar att han omfattar eller, om omröstning sker vid ett särskilt omröstningstillfälle eller med anlåtande av posten, den mening som vinner vid lottdragning. Det är inte möjligt att i skogsvårdsföreningens stadgar avvika från detta beslutsförfarande.

Skogsvårdsföreningens fullmäktige tillsätter en valbestyrelse, som ansvarar för förrättandet av val. För valet har skogsvårdsföreningen rätt att av den myndighet som ansvarar för beskattningen få en förteckning över de skogsägare som är skyldiga att betala skogsvårdsavgift.

Genom förordning bestäms närmare om valet av fullmäktige för en skogsvårdsförening.

16 §

Bokföring och revision

En skogsvårdsförenings räkenskapsperiod är ett kalenderår. Skogsvårdsföreningens bokföring skall upprättas så att av den fram-

går hur skogsvårdsavgiftsmedlen har använts. Beträffande skogsvårdsföreningens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut gäller bokföringslagen (655/1973) i tillämpliga delar.

För revisionen skall skogsvårdsföreningens fullmäktige välja minst en revisor, som är av Centralhandelskammaren, av en handelskammare eller av revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin godkänd revisor eller revisionssammanslutning. Om skogsvårdsföreningen har bara en revisor och denne inte är en sådan revisionssammanslutning som avses ovan, skall åtminstone en revisorssuppleant utses. Beträffande skogsvårdsföreningens revision gäller revisionslagen (936/1994) i tillämpliga delar.

Om en revisor under räkenskapsperioden märker att det är skäl att rikta en kraftig anmärkning mot skogsvårdsföreningens förvaltning eller ekonomi, skall skogsvårdsföreningens styrelse och skogscentralen omedelbart underrättas om saken.

17 §

Villkor för medlemskap i styrelsen

En person vars andra uppgifter eller ställning kan strida mot skogsvårdsföreningens syfte eller uppgifter får inte höra till föreningens styrelse.

18 §

Anmälningar till föreningsregistret

När en skogsvårdsförenings verksamhetsområde har fastställts, skall föreningen omedelbart registrera sig på det sätt som anges i 48 § föreningslagen.

De till föreningsregistret riktade anmälningar som avses i 9 kap. föreningslagen skall skogsvårdsföreningen tillstålla skogscentralen, som skall sända dem vidare till den myndighet som avses i 47 § 1 mom. föreningslagen.

Namnet på en sådan förening som avses i denna lag skall innehålla ordet "metsänhoitoyhdistys" eller motsvarande svenskt ord. Dessa ord får inte användas i namnet på någon annan förening.

19 §

Förhållande till föreningslagen

Om inte annat följer av denna lag eller av förordning som utfärdats med stöd av den tillämpas föreningslagen på skogsvårdsföreningar.

20 §

Ändringsökande

I beslut som meddelats med stöd av denna lag får ändring sökas så som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

21 §

Tillsyn och påföljder

Skogscentralen utövar tillsyn över skogsvårdsföreningarna inom sitt verksamhetsområde. Skogscentralen har rätt att av en skogsvårdsförening få de uppgifter, handlingar och utredningar som den anser sig behöva för tillsynen. Uppgifter som erhållits för tillsynen över en skogsvårdsförening får inte röjas för utomstående eller användas för annat ändamål utan tillstånd av skogsvårdsföreningen.

Skogscentralen skall rikta en skriftlig anmärkning mot den som handlar i strid med denna lag eller med stöd av den utfärdade föreskrifter eller bestämmelser.

Om verksamhet som strider mot denna lag eller med stöd av den utfärdade föreskrifter eller bestämmelser är av grov beskaffenhet eller fortsätter efter en sådan anmärkning som avses i 2 mom., skall skogscentralen förplikta vederbörande att iaktta föreskrifterna och bestämmelserna. Förpliktelsen kan förenas med vite i den ordning som föreskrivs i viteslagen (1113/1990). I beslutet kan bestämmas att det skall iakttagas trots att ändring har sökts, om inte besvärinstansen bestämmer något annat.

22 §

Ledning av och tillsyn över verkställigheten

Ledningen av och tillsynen över verkställigheten av denna lag ankommer på det i

skogbruksfrågor behöriga ministeriet, som kan meddela allmänna föreskrifter och anvisningar om verkställigheten av lagen.

23 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

24 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 199 .
Genom denna lag upphävs lagen den 17 november 1950 om skogsvårdsföreningar (558/1950) jämte ändringar (*den gamla lagen*).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

25 §

Övergångsbestämmelser gällande skogsvårdsavgiften

Skogsvårdsavgifterna för 1998 uppbärs och redovisas enligt den gamla lagen. Skogsvårdsavgifterna för 1999 uppbärs och redovisas enligt denna lag. Från ingången av år 2000 redovisas dock skogsvårdsavgifterna enligt denna lag oberoende av uppbördsåret. De fjärdedelar av skogsvårdsavgiften vilka avses i 8 § 4 mom. i den gamla lagen uppbärs och redovisas dock enligt den gamla lagen.

Vid användningen av de skogsvårdsavgifter som redovisats enligt 13 § i den gamla lagen iakttagas den gamla lagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser så länge dessa medel används.

En enligt 8 § 4 mom i den gamla lagen beviljad rätt att betala en fjärdedel av skogsvårdsavgiften gäller den tid för vilken den beviljats, dock högst till den 31 december 2000, om inte skogscentralen beslutar något annat. I fråga om skogsmark som sköts och används för statens räkning är rätten att betala en fjärdedel av skogsvårdsavgiften i kraft till nämnda datum, om inte skogscentralen beslutar något annat.

26 §

Andra övergångsbestämmelser

Behandlingen av sådana i den gamla lagen avsedda ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft slutförs enligt den gamla lagen.

Skogsvårdsförenings stadgar skall ändras så att de stämmer överens med denna lag senast den 31 december 1999.

Fullmäktige som avses i 15 § 1 mom. och styrelse som avses i 15 § 2 mom. skall utses för varje skogsvårdsförening senast den 31

december 1999. Fullmäktiges och styrelsens mandatperioder börjar den 1 januari 2000.

Delägarskap i en skogsvårdsförening eller medlemskap i en sammanslutning som huvudsakligen idkar virkeshandel skall, om delägarskapet eller medlemskapet uppkommit medan den gamla lagen gällde och strider mot 7 § 3 mom. i denna lag, avvecklas senast den 31 december 2000. Ett avtal enligt vilket en skogsvårdsförening lämnar virkesköpare tjänster, skall, om avtalet ingåtts medan den gamla lagen gällde och strider mot 7 § 2 mom. i denna lag, hävas senast den 31 december 1998.

Helsingfors den 17 oktober 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Antti Kalliomäki

Förordning

om skogsvårdsföreningar

På föredragning av jord- och skogsbruksministern föreskrivs med stöd av lagen den 199 om skogsvårdsföreningar (/199):

1 §

Skogsvårdsförenings verksamhetsområde

En förening vars syfte är att fungera som en sådan skogsvårdsförening som avses i lagen om skogsvårdsföreningar (/199) skall till vederbörande skogscentral göra framställning om sitt verksamhetsområde med beaktande av de krav som anges i 5 § 2 mom. i lagen. Om avsikten är att skogsvårdsföreningens verksamhetsområde skall gå in på en annan skogscentrals område, skall den skogscentral som fastställer verksamhetsområdet begära utlåtande om saken av den andra skogscentralen innan verksamhetsområdet fastställs.

Avvikelse kan göras från vad som i 5 § i lagen bestäms om en förenings minimistorlek och förutsätts i fråga om förvaltningsgränser, om det är nödvändigt för att åstadkomma geografiskt eller språkligt enhetliga områden eller av andra särskilt viktiga orsaker.

Skogscentralens fastställelse av en skogsvårdsförenings verksamhetsområde träder i kraft vid ingången av det följande kalenderåret. Från denna tidpunkt får föreningen sin i lagens 11 § avsedda andel av de skogsvårdsavgifter som uppbärs inom området.

2 §

Skogsvårdsförenings personal

Skogsvårdsförening har i sin tjänst en verksamhetsledare och det antal andra anställda som behövs.

Skogsvårdsföreningen och dess anställda skall inom ramen för lagstiftning och andra föreskrifter handla i enlighet med den skogsägares intresse och vilja som är dess huvudman.

3 §

Ansökan om och beviljande av befrielse från skogsvårdsavgift

En skogsägare som önskar få befrielse från skogsvårdsavgiften skall ansöka om saken hos vederbörande skogscentral. Sökanden skall i sin ansökan visa att han har skött sina skogar inom skogsvårdsföreningens område på det sätt som förutsätts i 10 § 1 mom. i lagen om skogsvårdsföreningar.

Ansökan skall dessutom innehålla följande:

1) uppgift om den kommun och by där fastigheten är belägen samt lägenhetens namn och registernummer eller fastighetsbe-teckning,

2) uppgift om fastighetens totalareal och skogsmarkens areal,

3) utredning om skötseln och användningen av skogarna och om skogsbruksplanen,

4) utredning om sökandens eller makens utbildning inom skogsbruket eller om den skogsfackman som sökanden har tillgång till och om hans kompetens, samt

5) utredning om sökandens medlemskap i vederbörande skogsvårdsförening.

När skogscentralen prövar ett ärende som gäller beviljande av befrielse från skogsvårdsavgift skall den fästa särskild uppmärksamhet vid den allmänna nivån på sökandens skogsbruk och om det finns klara brister i skötseln av skogsbruksenheten. Som skogsägarens eller makens i 10 § 1 mom. i lagen avsedda tillräckliga utbildning inom skogsbranschen betraktas skogsbruksföretagares examen eller motsvarande examen eller avlagt yrkesprov på samma nivå. Med skogsfackman avses den som har avlagt skogsbruksteknikers examen eller en högre examen inom skogsbranschen eller motsvarande tidigare examen.

Skogscentralen skall behandla ansökningar

om befrielse från skogsvårdsavgift i brådskande ordning. Om skogscentralen finner det nödvändigt att förrätta syn på området, skall sökanden underrättas om synen minst sju dagar i förväg. Ett beslut genom vilket rätt till befrielse från skogsvårdsavgift har beviljats tillämpas första gången på den skogsvårdsavgift som fastställs det år som följer på det år då den ansökan som avses i 1 mom. gjordes.

Närmare föreskrifter om förutsättningar för befrielse från skogsvårdsavgift meddelas genom beslut av det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet.

4 §

Upphörande av befrielse från skogsvårdsavgift

Om en skogsägare som har blivit befriad från skogsvårdsavgift blir medlem i en skogsvårdsförening inom vars verksamhetsområde han har skogsmark som är föremål för befrielsen, skall skogsvårdsföreningen underrätta skogscentralen om att skogsägaren godkänts som medlem. Skogscentralen skall då meddela ett beslut i vilket konstateras att befrielsen från skogsvårdsavgift för denna skogsmark har upphört. Om skogsvårdsföreningen sammanslås med en annan skogsvårdsförening till en ny skogsvårdsförening, anses en skogsägare som utträtt ur den gamla skogsvårdsföreningen och beviljats befrielse från skogsvårdsavgift även ha utträtt ur den nya skogsvårdsföreningen, om han inte ansöker om medlemskap i den nya skogsvårdsföreningen.

När befrielse från skogsvårdsavgift har upphört på grund av att den tid befrielsen gällt har löpt ut eller av en orsak som avses i 1 mom. samt när rätten har återkallats genom ett lagakraftvunnet beslut av skogscentralen eller besvärinstansen, skall skogsägaren första gången påföras skogsvårdsavgift det kalenderår som följer på det år då befrielsen upphörde eller det ovan nämnda beslutet gavs.

5 §

Användningen av skogsvårdsavgifter

Utöver den primära användningen för

skogsvårdsavgifterna som anges i 12 § lagen om skogsvårdsföreningar kan skogsvårdsavgifterna även användas till uppgörande av skogsbruksplaner för enskilda lägenheter, till rådgivning i skogsvårdsfrågor för enskilda skogsägare, till sådana kartläggningar av särskilt viktiga livsmiljöer som avses i 10 § skogslagen (1093/1996) och till planering och arbetsledning vid åtgärder som gäller dem samt till utjämning av sådana planerings- och arbetsledningskostnader för skogsvårdsarbeten på små bestandsfigurer och i ogynnsamma förhållanden, som är betydligt högre än genomsnittet.

Skogsvårdsavgifter får inte användas till drivning eller till planerings- och arbetsledningskostnader för anläggning av skogsvägar eller skogsdikning eller motsvarande åtgärder som kan konkurrensutsättas. Skogsvårdsavgifter får inte heller användas till skogsvärdering eller till andra motsvarande uppdrag eller till egentliga arbetskostnader för arbetstjänst.

Närmare föreskrifter om användningen av skogsvårdsavgifterna meddelas genom beslut av det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet.

6 §

Skogsvårdsavgifter som uppbärs utanför skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden

Utöver vad som bestäms på andra ställen skall de medel som med stöd av 12 § 2 mom. lagen om skogsvårdsföreningar är avsedda att i enlighet med vad skogscentralen beslutar användas till främjande av det enskilda skogsbruket, användas av skogscentralen i främsta rummet för det slag av verksamhet som skogsvårdsföreningarna bedriver med skogsvårdsavgiftsmedlen.

Skogscentralen skall överlåta de i enlighet med 12 § 2 mom. i lagen deponerade medlen till en skogsvårdsförening genast när dess verksamhetsområde har fastställts och föreningen har antecknats i föreningsregistret.

Om skogsvårdsföreningens verksamhetsområde täcker bara en del av det område i fråga om vilket de uppburna skogsvårdsavgifterna deponerats med stöd av 12 § 2 mom. i lagen, får föreningen en mot området svarande proportionell del av medlen.

7 §

Val av fullmäktige för skogsvårdsförening

Skogsvårdsföreningens valbestyrelse skall senast två månader före den dag då den ifyllda röstsedeln senast skall postas (*sista valdagen*) upprätta och lägga fram ett register över de skogsägare som är röstberättigade vid fullmäktigevalet (*rösträttsregister*). Kungörelse om valet av fullmäktige för skogsvårdsföreningen och om framläggande av rösträttsregistret skall publiceras i en eller flera tidningar med allmän spridning inom verksamhetsområdet. Den som anser att han med orätt har utelämnats från rösträttsregistret kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande till valbestyrelsen senast en månad före den sista valdagen. Senast tre veckor före den sista valdagen fastställer valbestyrelsen rösträttsregistret att iaktas vid valet.

Minst tre vid fullmäktigevalet röstberättigade skogsägare har rätt att uppställa kandidater för fullmäktige. Ansökan om uppställande av kandidater skall tillställas valbestyrelsen senast sex veckor före den sista valdagen. Till ansökan skall fogas namn, adress och egenhändig underskrift i fråga om varje skogsägare som framställer förslag och varje person som uppställs som kandidat.

8 §

Anmälningar till skogscentralen

Skogsvårdsförening skall före utgången av mars året efter räkenskapsperioden tillställa skogscentralen bokslut, revisionsberättelse och verksamhetsberättelse. Till verksamhetsberättelsen skall fogas de statistiska uppgifter som det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet bestämmer och anmälan om sådana virkespartier som utan skriftlig fullmakt av en skogsägare har levererats till sådana småföretag som avses i 7 § 1 mom. lagen om skogsvårdsföreningar.

9 §

Anmälningar till skattemyndigheterna

Sedan skogscentralen har fastställt gränser-

na för skogsvårdsföreningarnas verksamhetsområden eller har ändrat sitt beslut, skall den underrätta skatteverket om saken.

Skogsvårdsföreningen skall underrätta skatteverket om de i 9 § 2 mom. lagen om skogsvårdsföreningar avsedda skogsägare som är medlemmar i skogsvårdsföreningen.

Skogscentralen skall underrätta skatteverket om när befrielse från skogsvårdsavgift har beviljats, på lagakraftvunnet sätt återkallats eller på annat sätt upphört. Dessutom skall skogscentralen underrätta skatteverket om ett i 9 § 1 mom. i lagen avsett beslut om sänkning av den hektarbestämda avgiften.

10 §

Tillsyn över skogsvårdsföreningar

Tillsynen över en skogsvårdsförening kommer på den skogscentral inom vars område huvuddelen av skogsvårdsföreningens verksamhetsområde är belägen.

Utöver vad som bestäms på andra ställen, skall skogscentralen se till att de skogsvårdsavgifter som skogsvårdsföreningarna får används på det sätt som lagen avser och att skogsvårdsföreningarnas verksamhet även annars sker i enlighet med lag och med stöd av lag utfärdade föreskrifter och bestämmelser.

11 §

Närmare föreskrifter

Det i skogsbruksfrågor behöriga ministeriet meddelar vid behov närmare föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

12 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.